

NEJVYŠŠÍ
SOUD
ČESKÉ
REPUBLIKY

LXXIV

ročník
2013

SBÍRKA SOUDNÍCH ROZHODNUTÍ A STANOVISEK

VÝBĚR Z ROZHODNUTÍ Evropského soudu pro lidská práva ve Strasbourgu

OBSAH:

Rozsudek Evropského soudu o stížnosti č. 39846/98 ve věci Brennan v. Spojené království	2
Rozsudek Evropského soudu o stížnosti č. 32772/02 ve věci Verein gegen Tierfabriken Schweiz v. Švýcarsko	20

EVROPSKÝ SOUD PRO LIDSKÁ PRÁVA

TŘETÍ SEKCE

16. října 2001

VĚC BRENNAN

(rozsudek ve věci Brennan v. Spojené království)

Evropský soud pro lidská práva (Třetí sekce), zasedající jako senát, který tvořili soudci J.-P. Costa, předseda, W. Fuhrmann, L. Loucaides, Sir Nicolas Bratza, H.S. Greveová, K. Traja a M. Ugrekhelidze a dále S. Dolléová, tajemnice sekce, po projednání na neveřejných zasedáních ve dnech 9. ledna a 25. září 2001 vynesl posledně uvedeného data následující rozsudek:

POSTUP

1. Případ měl původ ve stížnosti (č. 39846/98) proti Spojenému království Velké Británie a Severního Irska, předložené Evropské komisi pro lidská práva (dále jen „Komise“) podle bývalého článku 25 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“) irským občanem, panem Thomasem Johnem Brennanem (dále jen „stěžovatel“), dne 27. ledna 1998.

2. Stěžovatel, jemuž byla poskytnuta právní pomoc, byl před Soudem zastoupen panem A. O' Kanem, advokátem provozujícím praxi ve městě Omagh. Vláda Spojeného království (dále jen „Vláda“) byla zastoupena svým zmocněncem C. Whomersleyem z Ministerstva zahraničních věcí a Commonwealthu, Londýn.

3. Pan Brennan si stěžoval na okolnosti, za nichž byl vyslýchán policií po svém zadržení pro teroristické trestné činy, a tvrdil, inter alia, že mu bylo odepřeno právo konzultovat se svým advokátem během počáteční doby v policejní cele, že učinil doznání dříve, než se mu dostalo právní pomoci, že mu nebylo dovoleno, aby měl během policejního výslechu ku pomoci svého advokáta, že mu nebylo dovoleno hovořit se svým právníkem bez přítomnosti třetí osoby, takže mu byl odepřen spravedlivý proces, a že byl na základě svého doznání následně odsouzen. Stěžovatel se v této souvislosti odvolal na článek 6 § 1 a § 3 písm. c) Úmluvy.

4. Stížnost byla postoupena Soudu 1. listopadu 1998, kdy vstoupil v platnost Protokol č. 11 k Úmluvě (článek 5 § 2 Protokolu č. 11).

5. Stížnost byla přidělena Třetí sekci Soudu (ustanovení 52 § 1 Jednacího řádu Soudu). V rámci této sekce pak byl v souladu s ustanovením 26 § 1 Jednacího řádu Soudu vytvořen senát k posouzení daného případu.

6. Rozhodnutím ze dne 9. ledna 2001 prohlásil senát stížnost za přípustnou.

7. Stěžovatel i Vláda předložili svá stanoviska k meritu věci (ustanovení 59 § 1 Jednacího řádu Soudu). Po konzultaci se stranami senát rozhodl, že nebude nutné konat ústní jednání k meritu věci (ustanovení 59 § 1 Jednacího řádu Soudu in fine).

SKUTKOVÁ ZJIŠTĚNÍ

I. Okolnosti případu

A. Stěžovatelovo zatčení a zadržení

8. Stěžovatel byl zatčen časně ráno 21. října 1990 na základě článku 14 zákona o ochraně před terorismem (dočasná ustanovení) z roku 1989 ve městě Strabane policisty Královské policie v Ulsteru („RUC“), která vyšetřovala vraždu bývalého člena Ulsterského obranného pluku. Stěžovatel byl převezen do zvláštního zadržovacího střediska pro vyšetřování teroristů v Castlereagh, Belfast.

9. Stěžovatel byl vyslýchán po třicet pět hodin policisty RUC, počínaje v 11.01 hod. 21. října a konče 25. října.

10. V době, kdy byl stěžovatel zatčen (1 hod. 50 min. 21. října) existovalo původní rozhodnutí superintendanta M., policisty pověřeného vyšetřováním, bránící stěžovateli konsultovat s advokátem. M. sdělil toto rozhodnutí telefonicky policejní stanici v Castlereagh, načež je písemně potvrdil, když přijel do Castlereagh. Mezitím stěžovatel byl převezen do Castlereagh a požádal o advokáta. Při výslechu v 9.15 hod. dne 21. října 1990 byl stěžovatel informován, že jeho právo konsultovat s advokátem bylo odloženo o 24 hodin. Odklad byl v platnosti do rána 22. října. Stěžovatelův advokát, pan Fahy, byl o odkladu informován, ale účastnit se mohl až ve 12.10 hod. 23. října. Vzniklo tak časové období od časného rána 22. října, po které byla stěžovateli odírána možnost styku s jeho advokátem. Odpoledne toho dne učinil stěžovatel relevantní doznání.

11. Stěžovatel se setkal se svým advokátem až dalšího dne, tj. 23. října. První stěžovatelův rozhovor s advokátem trval čtyřicet minut do 12.50 hod. a stěžovatel si během tohoto rozhovoru nestěžoval na špatné zacházení. Se svým advokátem se stěžovatel setkal opět 25. října v 15.5 hod. a ani během tohoto rozhovoru si nestěžoval na špatné zacházení; rozhovor trval do 16 hod. Během jeho prvního rozhovoru s advokátem byl přítomen policista. Rozhovor probíhal v takovém odstupu, že policista mohl vše sledovat a slyšet. Na začátku rozhovoru řekl policejní inspektor advokátovi v přítomnosti stěžovatele, že nelze uvádět žádná jména ani předávat informace, které by podezřelému mohly pomoci, a že rozhovor musí být pouhou právní pomocí.

12. Stěžovatel byl prohlédnut lékaři celkem osmkrát během svého pobytu v Castle-reagh, počínaje prohlídkou při jeho příchodu do Castlereagh časně ráno 21. října 1990. Na žádné špatné zacházení si lékaři, který jej prohlížel, nestěžoval. Lékaři nenašli žádné důkazy o jakémkoli špatném zacházení či o mentálním handicapu.

13. Policie tvrdila, že stěžovatel připustil svou účast na vraždě během výslechu dne 22. října. Policie dále uvedla, že při pozdějším výslechu stěžovatel podepsal v tomto smyslu

svou výpověď a poté že se svobodně a dobrovolně přiznal k teroristické činnosti a podepsal další výpovědi.

14. Stěžovatel tvrdil, že své výpovědi nepodepsal svobodně ani dobrovolně, ale že naopak všechny slovní a písemné výpovědi byly z něho vynuceny špatným zacházením, hrozbami jeho rodině a dalším nátlakem. Tvrzení o špatném zacházení RUC popřela.

15. Všechny verbální a písemné výpovědi stěžovatele byly získány policisty poté, co byly dány výstrahy podle článku 3 nařízení o trestních důkazech (Severní Irsko) z roku 1988 následujícím způsobem:

„Nemusíte říci nic, pokud si nepřejete tak učinit, ale musím vás varovat, že jestli neuvedete nějakou skutečnost, kterou uvedete u soudu na svou obhajobu, pak nevyužití zmínit tuto možnost může být soudem považováno za podporu relevantních důvodů proti vám. Jestliže si přesto přejete něco uvést, může to být použito jako důkaz.“

16. Stěžovatelovu advokátovi nebylo nikdy dovoleno účastnit se výslechů stěžovatele, což nebylo dovoleno ani žádné jiné nezávislé osobě; výslechy nebyly nahrávány ani na magnetofon, ani na video.

17. Dne 25. října 1990 v 19.30 hod. byl stěžovatel převezen z Castlereagh do stanice RUC ve Strandtownu, kde byl obviněn.

B. Řízení před soudem

18. Dne 14. října 1993 byl stěžovatel souzen samosoudcem McCollumem, bez přítomnosti poroty, pro celkem 18 závažných trestných činů, včetně, inter alia, vraždy, pokusu o vraždu, úmyslného držení střelných zbraní a munice, úmyslného držení výbušnin, zrádného uvěznění, odcizení motorového vozidla a členství v zakázané organizaci, jmenovitě v Provizorní Irské republikánské armádě („IRA“). Ve všech případech byl shledán vinným.

19. Sporné verbální a písemné výpovědi stěžovatele byly jedinými důkazy spojujícími stěžovatele s obviněními. Stěžovatel napadl přípustnost výpovědí na základě toho, že byly získány mučením a nelidským či ponižujícím zacházením, nebo alternativně, že by měly být vyloučeny na základě volné úvahy soudce. Bylo zahájeno voir dire (stížnost na právní aspekty za nepřítomnosti poroty) a stěžovatel předložil po deseti dnech důkazy, které spočívaly ve značně podrobném popisu špatného zacházení, o kterém tvrdil, že tomuto zacházení byl podroben policií. Policisté popřeli, že by byli se stěžovatelem špatně zacházeli.

20. Události při výsleších byly filmovány televizní kamerou a film byl přenášen na monitoru ve zvláštní místnosti policejní stanice v Castlereagh. Po celou dobu policista v hodnosti inspektora byl ve službě za tím účelem, aby sledoval monitory. Několik policistů podalo důkazy a všichni z nich u soudu uvedli, že neviděli žádný důkaz jakéhokoli špat-

ného chování při výsleších stěžovatele. Žádný z policistů neuvedl žádný příklad svědčící o nesprávném jednání vyšetřujícího policisty.

21. Lékaři, kteří prohlédli stěžovatele několikrát v Castlereagh, dosvědčili, že stěžovatel byl kooperativní, a uvedli, že neexistovaly žádné známky čerstvých poranění a že si stěžovatel na špatné zacházení nestěžoval. Stěžovateli se dostalo léčby s ohledem na jeho záznamy o duodenálním vředu.

22. Stěžovatelovo tvrzení o vyšetřování procesní soudce zamítl, přičemž uvedl toto:

„Poté, co jsem vyslechl příslušné policisty, kteří na mne udělali dojem čestných a svědomitých lidí, jsem absolutně přesvědčen, že všechna /stěžovatelova/ tvrzení o špatném zacházení v tomto stadiu jsou zcela neopodstatněná ...

... Jsem přesvědčen, „že /stěžovatel/ nebyl v žádném ohledu podroben zacházení, které by mohlo být označeno za mučení nebo nelidské či ponižující zacházení, násilí či útisk, aby tak bylo od něho vynuceno přiznání. Jsem přesvědčen, že s ním takto zacházeno nebylo.““

23. Při procesu byly předloženy nenapadnutelné a nezávislé lékařské zprávy v tom smyslu, že:

1. stěžovatel má inteligenční kvocient 72;
2. stěžovatel je na hranici mentální retardace;
3. stěžovatel má schopnost číst na úrovni desetiletého dítěte;
4. stěžovatelova nápaditost je průměrná, ale stěžovatel má vysokou úroveň povolnosti.

24. V pozdějším stadiu procesu byl předložen psychologický posudek, že:

„/stěžovatel/ je psychologicky zranitelný člověk a podle mého názoru vyžadoval v kontextu s policejními výslechy vhodnou podporu. /Stěžovatelova/ psychologická zranitelnost ve spojení s absencí podpory buď od advokáta nebo od vhodné dospělé osoby během policejních výslechů a prodlužovaná a intenzivní povaha výslechů mohla být podle mého názoru relevantní ve vztahu k spolehlivosti jeho přiznání.“

25. Při odsouzení stěžovatele soudce odmítl tento důkaz a shledal, že stěžovatel nepotřeboval během výslechů žádnou formu nezávislé podpory a že policie měla právo jednat s ním jako s řadovým členem společnosti. Soudce poznamenal, že stěžovatelova dřívější přiznání nevyplývala ze žádného obzvláště prodlužovaného či intenzivního výslechu a že během výslechů stěžovatel zůstal u svého konsistentní historky vyprávěné s určitým přesvědčením. Soudce dále poznamenal, že nikdo nepomyslel na vyšetření mentálních schopností stěžovatele před zahájením procesu. Soudce konstatoval toto:

„... Jsem přesvědčen o tom, že /stěžovatel/ netrpěl mentálním handicapem do té míry, která by vyžadovala, aby tomu policie věnovala zvláštní pozornost, a že jeho paměť, chápání a intelekt byly zcela adekvátní, aby mu umožnily zabránit falešnému přiznání při výslechu v Castlereagh, takže výslech nebyl vůči němu nijak nespravedlivý.“

I kdyby byl stěžovatel snadnějším subjektem než jiní nebo manipulovatelnějším, nedomnívám se, že by to bylo věcí, která vrhá nějaké pochybnosti na přípustnost kterékoli výpovědi o přiznání, kterou učinil.“

26. Policejní výslechy, které vedly k jeho přiznáním, tudíž nebyly nespravedlivé a soudce neměl pochybnost o věrohodnosti přiznání učiněných stěžovatelem.

27. Pokud jde o otázku styku s advokátem, soudce poznamenal, že odročení o dvacet čtyři hodiny bylo účinné do rána 22. října 1990. Stěžovatelův advokát se však dostavil až 23. října ve 12.10 hod. Soudce poznamenal, že existovalo podezření, že advokát byl neúmyslně špatně informován o době odročení, avšak konstatoval, s ohledem na advokáta a dotčené policisty, že je přesvědčen o tom, že advokát byl přesně informován o odročení o dvacet čtyři hodiny. Soudce dále konstatoval, že pro advokáta mohlo být výhodné svou návštěvu do Castlereagh odložit na další den, protože odročení do té doby se týkalo více vězňů. Na každý pád to nebylo odročení, které zabránilo stěžovateli setkat se se svým advokátem někdy časně ráno 22. října, nýbrž skutečnost, že jeho advokát dorazil až 23. října. Inkriminační přiznání učinil stěžovatel v době, kdy mu již nebyl odpírán styk s advokátem. Soudce tak dospěl k závěru, že na rozhodnutí odepřít styk s advokátem po dobu 24 hodin nebylo nic mimořádného, přihlédne-li se k obavám policie, že by advokát mohl doručit zprávy, které by byly varovaly jiné osoby napojené na trestnou činnost.

28. Soudce prohlásil, inter alia:

„Po posouzení síly charakteru obviněného, jeho nedostatečného intelektu a jeho povahy jsem zcela přesvědčen, že není osobou, vůči níž režim výslechů v Castlereagh by byl utlačující ...

Dále jsem přesvědčen o tom, že během výslechů nebylo řečeno ani učiněno nic v tom smyslu, aby to ospravedlňovalo výkon diskrečního práva vyloučit výpověď ...

Jsem přesvědčen, že ... jeho přiznání byla učiněna svobodně, a akceptuji policejní důkazy, že přiznání stěžovatele byla motivována tím, že policie mu mohla demonstrovat, že má informace vyvracející alibi, jehož se dovolával ...

Podle mého názoru zvláštní okolnosti tohoto případu poskytují dostatečné důvody uvěřit tomu, že kdyby se byl advokát setkal s tímto obviněným do 24 hodin, byly by mohly být jiné osoby varovány. Na každý pád /stěžovatel/ neučinil žádné doznání během 24 hodin, po které bylo advokátovi bráněno se s ním setkat.

Jsem přesvědčen o tom, že odložení styku obviněného s advokátem bylo správné a v daném případě zcela řádné a že to v žádném případě nebylo toto odložení, které by bylo zabránilo styku obviněného s advokátem ráno 22. října.“

29. Soudce se dále zabýval stěžovatelovou stížností, že policista byl přítomen během jeho první konzultace s advokátem, a otázkou, zda to stěžovateli zabránilo v tom, aby plně využil jeho rady. Dotčený policista byl vyslechnut a prohlásil, že účelem jeho účasti při

této konzultaci bylo primárně zabránit tomu, aby vězeň předal advokátovi informace, které by mohly být užitečné pro ostatní podezřelé z dané trestné činnosti, kteří do té doby nebyli zadrženi. Při křížovém výslechu uvedl, že mu nebyly sděleny žádné kódy, které by byly mohly být použity, a že by bylo velmi obtížné takové kódy identifikovat, pokud by byly použity. Na základě výpovědi stěžovatele, jeho advokáta a policisty soudce konstatoval, že advokát nebyl ani v nejmenším rušen přítomností policisty a podle stěžovatele byl zcela připraven s ním zavést korunní svědectví. Soudce byl přesvědčen, že existoval objektivní stav věcí, který ospravedlňoval jak původní odložení styku, tak i dohled nad rozhovorem, a to zejména proto, že se na svobodě nacházeli ještě dva další podezřelí, které si policie přála vyslechnout.

30. Soudce dospěl k závěru, že je přesvědčen mimo jakoukoli rozumnou pochybnost, že přiznání stěžovatele byla učiněna svobodně a dobrovolně. Neexistuje žádný důvod pro jeho volnou úvahu, zda by měly být vyloučeny některé ústní či písemné výpovědi stěžovatele. Soudce byl té přesvědčen o tom, že stěžovatel věděl, že se účastní úradku na vraždě, takže je, *inter alia*, vinen vraždou.

C. Odvolací řízení

31. Stěžovatel se odvolal proti usvědčení a trestu k Odvolacímu soudu Severního Irsku. Odvolací soud poznamenal, že inspektor schválil odložení styku s advokátem dříve, než stěžovatel o advokáta požádal, což bylo technickým porušením zákonného ustanovení. Odvolací soud poznamenal, že neexistuje výslovná sankce za porušení tohoto ustanovení. Vůči stěžovateli se však nepostupovalo nijak nespravedlivě, protože odložení začalo běžet v době zadržení, ať už bylo schválení dáno kdykoli. Odvolací soud nabyt přesvědčení, že na straně policie existovaly v tomto specifickém případě podstatné důvody pro odložení styku s advokátem na základě sekce 45 odst. 8 písm. b) a c) zákona Severního Irsku z roku 1991 (Ustanovení o stavu nouze). Rozsudkem ze dne 24. září 1996 soud stěžovatelovo odvolání zamítl, přičemž, *inter alia*, konstatoval toto:

„Nemáme žádné pochybnosti o tom, že učený procesní soudce si byl po celou dobu vědom potřeby mít především na vědomí psychologický důkaz, když formuloval své závěry ve stadiu volné úvahy, když stanovil, že /stěžovatelova/ vina existuje mimo rozumnou pochybnost ..

Jsme zcela přesvědčeni, že učený procesní soudce měl právo odmítnout žádost o volnou úvahu /ohledně přípustnosti/ a rozhodnout o různých výpovědích, že jsou přípustné ... Rovněž naše přesvědčení o důkazech není ve prospěch toho, že by učený soudce měl, při výkonu svého práva na volnou úvahu, vyloučit výpovědi nebo některé z nich, jako důkazy ...

Toto je odvolání, v němž jsou důkazy dlouhé a podrobné. My jsme pečlivě posoudili všechny důkazy a /stěžovatelovým advokátem předložené/ jasně odůvodněné podání. Nakonec jsem ustoupili od všech podrobností a podívali jsme se na případ „globálně“, k čemuž nás /stěžovatelův advokát/ vyzval. Jsme přesvědčeni o tom, že /stěžovatelova/ vina byla plně prokázána jeho přiznáním a že jeho odsouzení není ani nejisté ani neuspokojivé.“

32. Dne 28. července 1997 byla zamítnuta stěžovatelova žádost o dovolení odvolat se ke Sněmovně lordů.

II. Relevantní vnitrostátní právo a praxe

A. Důkazy

33. Sekce 5 zákona Severního Irsku z roku 1987 (Ustanovení o stavu nouze) ve svých relevantních částech uvádí toto:

„(1) V každém trestním řízení o naplánovaném trestném činu ... může být výpověď učiněná obviněným předložena stranou obžaloby, pokud

(a) Je relevantní ve vztahu k jakékoli otázce projednávané v řízení a

(b) není soudem vyloučena podle níže uvedeného odstavce (2) nebo při výkonu práva volné úvahy zmíněného níže v odstavci (3) ...

(2) Jestliže v takovém řízení:

(a) obžaloba navrhuje předložit nebo již předložila ... jako důkaz výpověď učiněnou obviněným a

(b) je předložen důkaz prima facie, že obviněný byl podroben mučení, nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo násilí nebo hrozbě násilím, ... aby byl přinucen učinit výpověď,

pak, pokud obžaloba nepřesvědčí soud o tom, že výpověď nebyla získána od obviněného tímto způsobem, ... soud učiní jeden níže uvedených úkonů, a to:

(i) ... vyloučí výpověď;

(ii) ... bude v řízení pokračovat a nebude k výpovědi přihlížet; nebo

(iii) v každém případě nařídí, aby řízení bylo opětovně zahájeno před jinak vytvořeným soudem (před nímž bude daná výpověď nepřipustná).

(3) ... v případě jakékoli výpovědi obviněného, která nebyla získána jeho podrobením zacházení zmíněného v odstavci (2) (b) výše, soud ... má právo volné úvahy učinit jeden z úkonů zmíněných v odstavci (2) (i) až (iii) výše, jestliže se soudu bude zdát, že je vhodné tak učinit, aby se předešlo nespravedlivosti vůči obviněnému nebo v jiném zájmu spravedlnosti ...“

34. Nařízení o trestních důkazech (Severní Irsko) z roku 1988 obsahuje následující ustanovení:

Článek 2 odst. 4 a 7

„(4) Nikdo nebude odeslán k vyššímu soudu, zpovídat se před soudem nebo odsouzen pro trestný čin pouze pro to, že to bylo odvozeno z toho, že odmítal učinit, co je uvedeno v čl. 3 odst. 2, čl. 4 odst. 4, čl. 5 odst. 2 nebo čl. 6 odst. 2.

....

(7) Nic v tomto nařízení nebrání soudní moci, aby v kterémkoli řízení vyloučila důkazy (ať už zabráněním kladení otázek nebo jinak) podle své volné úvahy.“

Článek 3

„Okolnosti, z nichž lze vyvozovat závěry z toho, že obviněný neuvedl zvláštní skutečnosti, když byl vyslýchán, obviněn, ...

(1) Jestliže v jakémkoli řízení proti osobě pro trestný čin je předložen důkaz, že obviněný

(a) kdykoli předtím, než byl obviněn z trestného činu, při výslechu policistou snažícím se zjistit, zda nebo kým byl trestný čin spáchán, nezmínil nějakou skutečnost a spoléhal se na obhajobu v tomto řízení; nebo

(b) když byl obviněn z trestného činu nebo oficiálně informován, že může být pro něj stíhán, nezmínil nějakou skutečnost, jedná-li se o takovou skutečnost, která za okolností existujících v době, kdy se od obviněného mohlo rozumně očekávat, že ji zmíní, bude-li na ni dotázán, obviněn nebo eventuálně informován, použije se odstavce (2).

(2) Jestliže se použije tento odstavec,

(a) soud při rozhodování o tom, zda má obeslat obviněného k řízení nebo existuje-li důvod, aby se zodpovídal,

...

(b) soud nebo porota při rozhodování o tom, je-li obžalovaný vinen spácháním trestného činu, pro který byl obžalován může

(i) vyvodit z toho to, co se jeví jako vhodné;

(ii) na základě tohoto vývodu posuzovat toto selhání jako podporu nebo možnou podporu důkazů předložených proti obžalovanému ve vztahu k tomu, kde se selhání jeví jako materiální.

(3) S výhradou volné úvahy soudu, důkazy směřující k určení skutečnosti, o nichž se lze domnívat, že je obviněný nevedl ...“

B. Ustanovení upravující styk s advokátem

35. Sekce 45 zákona Severního Irsku (Ustanovení o stavu nouze) z roku 1991 (dříve sekce 15 zákona z roku 1987) pojednává o právu na přístup k právní pomoci a upravuje ho ve svých relevantních částech takto:

„(1) Každý, kdo je zadržen podle ustanovení o terorismu a je zadržován policií, má právo jednat s advokátem v soukromí, pokud o to požádá.

(2) Každý musí být informován o právu, které mu dává odstavec 1, tak rychle, jak je to možné od okamžiku, kdy se stal osobou, na kterou se tento odstavec vztahuje.

(3) Žádost předložená osobou podle odstavce 1 a doba, kdy tak učinila, se písemně zaznamená, pokud ji nepředloží u soudu, kde je obžalovaná z trestného činu.

(4) Každému, kdo takovou žádost předloží, musí být dovoleno konsultovat s advokátem co nejdříve, pokud tato sekce nedovoluje odklad ...

...

(8) Policista může povolit odklad vyhovění žádosti podle odstavce 1, existují-li rozumné důvody se domnívat, že výkon práva svěřeného tímto odstavcem v době, kdy si to zadržovaná osoba přeje –

...

(b) povede k varování jiné osoby podezřelé ze spáchání takového trestného činu, která nebyla dosud zadržena; nebo

...

(d) povede k zasahování do shromažďování informací o spáchání přípravy nebo nabádání k teroristickým činům; nebo

(e) varováním kterékoli osoby znesnadní

(i) zabránit teroristickému činu nebo

(ii) zajistit zadržení, stíhání nebo odsouzení kterékoli osoby ve spojení se spácháním, přípravou nebo naváděním k teroristickému činu ...“

36. Odklad musí být schválen policejním důstojníkem v hodnosti nejméně superintendanta a zadrženému musí být sdělen jeho důvod. Maximální odklad činí čtyřicet osm hodin. Důstojník může také nařídít, že zadržený může vykonat své právo na konzultaci s advokátem pouze za přítomnosti uniformovaného policejního důstojníka, má-li rozumné důvody se domnívat, že by jinak nastaly důsledky předvídané v sekci 45 odst. 8 – (viz sekci 45 odst. 11).

37. Praxí policie Severního Irsku bylo v relevantní době zamítat povolení výsledků vyslychaných osob ve věznicích v Castlereagh, které by byly:

1. prováděny za přítomnosti advokáta vyslychané osoby;

2. prováděny za přítomnosti nezávislého svědka a ověřovány nezávislou osobou; nebo

3. zaznamenávány a ověřovány video- nebo audio-záznamem.

III. Relevantní mezinárodní dokumenty

A. Americká úmluva o lidských právech

38. Relevantní části článku 8 stanoví:

„2. Každý, kdo je obviněn ze spáchání trestného činu, má právo, při úplné rovnosti, na tyto minimální záruky:

...

(d) právo obviněného obhajovat se sám osobně nebo s pomocí advokáta podle vlastní volby a svobodně a soukromě s ním komunikovat.“

B. Standardní minimální pravidla Rady Evropy pro zacházení s vězni

39. Článek 93 stanoví toto:

„Neodsouzený vězeň má právo, ihned poté, co byl zadržen, zvolit si právního zástupce nebo požádat o bezplatnou právní pomoc, je-li dostupná, a přijímat návštěvy svého advokáta za účelem přípravy obhajoby a předávat mu a získávat od něho důvěrné pokyny. Na svou žádost dostane k tomuto účelu nezbytné pomůcky. Zejména mu bude poskytnuta bezplatná pomoc tlumočnicka pro všechny nezbytné kontakty s administrativou a pro jeho obhajobu. Rozhovory mezi vězněm a jeho advokátem smějí být sledovány, nikoli však odposlouchávány, ať už přímo či nepřímo, policií nebo úředníkem instituce.“

C. Evropská dohoda týkající se osob účastnících se řízení před Evropským soudem pro lidská práva

40. Článek 3 § 2 písm. c) této dohody, kterou ke dni rozsudku ratifikovaly dvacet dva státy, ve svých relevantních částech stanoví toto:

„2. Pokud jde o zadržené osoby, zahrnuje výkon tohoto práva, že:

...

(c) takové osoby budou mít právo korespondovat a konzultovat mimo doslech jiných osob s advokátem kvalifikovaným vystupovat před soudy země, kde jsou zadrženy, ohledně stížnosti předložené Soudu nebo v jakémkoli řízení, které z něho vyplývá.“

PŘÁVNÍ ZJIŠTĚNÍ

I. Údajná porušení článku 6 Úmluvy

41. Stěžovatel napadl omezení, která byla kladena jeho konzultacím s jeho advokátem poté, co byl zadržen policií, podmínky, za nichž byl vyslýchán policií, a také si stěžoval na využití příznání učiněných za těchto podmínek, což jej připravilo o spravedlivý proces. Odvolal se přitom na článek 6 § 1 a § 3 písm. c) Úmluvy, kde se stanoví toto:

„1. Každý má právo na to, aby jeho záležitost byla spravedlivě, veřejně a v přiměřené lhůtě projednána nezávislým a nestranným soudem zřízeným zákonem, který rozhodne o jeho občanských právech nebo závazcích nebo o oprávněnosti jakéhokoli trestního obvinění proti němu.

...

3. Každý, kdo je obviněn z trestného činu, má toto minimální práva:

(c) obhajovat se osobně nebo za pomoci obhájce podle vlastního výběru nebo, pokud nemá prostředky na zaplacení obhájce, aby mu byl poskytnut bezplatně, jestliže to zájmy spravedlnosti vyžadují; ...“

A. Odklad styku stěžovatele s jeho advokátem

1. Podání stran

42. Stěžovatel uvedl, že je člověkem s velmi omezenou inteligencí a svolné povahy. Byl vyslýchán policií a byl dlouhou dobu ve vazbě, což bylo per se donucovací povahy. Byl opakovaně varován podle článku 3 nařízení (Severního Irsku) o trestních důkazech z roku 1988 (dále jen /„nařízení z roku 1988“/, což vyžadovalo rozvážné a pečlivě doporučené právní vyhodnocení jeho situace s ohledem na jeho právo neobviňovat sám sebe. Stěžovateli se však nedostalo žádné právní pomoci předtím, než se začal přiznávat, a ve skutečnosti mu byl protiprávně odepřen styk s advokátem po dobu dvaceti čtyř hodin. Stěžovatel tvrdil, že tím došlo k porušení záruk daných článkem 6 § 1 a § 3 písm. c) Úmluvy.

43. Pokud jde o odepření styku s advokátem, Vláda uvedla, že stěžovatel byl dostatečně způsobilý, navzdory jeho nízké inteligenci, pochopit varování a nečinít nepřesná přiznání. Stěžovatel například přiznal pouze některé věci a setrval na popírání jiných. V každém případě nebyl uvedený odklad důvodem pro tvrzení, že mu byl odepřen styk s advokátem, protože tento odklad skončil dříve, než byla přiznání učiněna. Jak procesní soudce, tak

i odvolací soud našli, že existovaly hodnověrné důvody podle sekce 45 zákona Severního Irsku (Ustanovení o stavu nouze) z roku 1991 (dále jen „zákon z roku 1991“) pro odklad styku s advokátem.

2. Hodnocení Soudu

44. Soud připomněl, že stěžovatel byl zadržen 21. října 1990 v 01.50 hod. V té době bylo rozhodnuto o odkladu jeho styku s advokátem o 24 hodin, avšak stěžovatel byl o tomto odkladu informován až 09.15 hod. Stěžovatelův advokát byl informován, že bylo rozhodnuto o 24-hodinovém odkladu. Odklad, který začal běžet od okamžiku zadržení, vypršel ráno 22. října 1990. Soud poznamenal, že od tohoto okamžiku již nebylo stěžovateli bráněno ve styku s advokátem, který však přijel se s ním setkat až ve 12.10 hod. 23. října 1990. Stěžovatel tak nemohl konsultovat se svým advokátem ohledně závažných trestných činů, z nichž byl podezříván, po dobu více než 48 hodin.

45. Soud v této souvislosti připomněl, že i když původním účelem článku 6, pokud jde o trestní řízení, je zajistit spravedlivý proces „soudem“ pravomocným rozhodnout o „jakémkoli trestním obvinění“, nevyplývá z toho, že se článek 6 nevztahuje na přípravné (doslova předprocesní) řízení. Takže článek 6 – zejména jeho odstavec 3 – může být relevantní ještě předtím, než je případ postoupen za účelem procesu, jestliže a pokud spravedlivost procesu může být vážně ohrožena počátečním nerespektováním jeho ustanovení (viz Imbroscia v. Švýcarsko, rozsudek ze dne 24. listopadu 1993, Serie A-275, str.13, § 36). Způsob, jak má být článek 6 § 1 a § 3 písm. c) aplikován během přípravného řízení, závisí na zvláštních rysech daného řízení a na okolnostech případu. Ve svém rozsudku ve věci John Murray v. Spojené království (8. února 1996, Report of Judgments and Decisions, 1996-I, str. 54 až 55, § 63), Soud rovněž konstatoval, že i když článek 6 normálně vyžaduje, aby stěžovateli byl povolen benefit právní pomoci již v úvodních stádiích policejního vyšetřování, může být toto právo, které Úmluva výslovně nezmiňuje, podrobena omezením pro dobro věci. Otázkou v každém případě je, zda omezení, ve světle řízení jako celku, připravila obviněného o spravedlivý proces či nikoliv.

46. Soud proto přezkoumal, zda opatření přijatá policií ohledně styku stěžovatele s jeho advokátem byla slučitelná s právy obhajoby. Za prvé Soud poznamenal, že odklad činil ve skutečnosti 24 hodin. Jak vyplývá z rozsudku odvolacího soudu, došlo k technickému porušení sekce 45 zákona z roku 1991, jelikož rozhodnutí o odkladu bylo předčasné – mělo být (ale nebylo) přijato až tehdy, kdy stěžovatel požádá o advokáta. Bylo však nalezeno, že odklad byl učiněn v dobré víře a z rozumných důvodů, a to proto, že zde existovalo nebezpečí, že budou varovány osoby podezřelé z účasti na trestném činu, které dosud nebyly zadrženy, nebo že bude obtížnější zajistit zadržení takové osoby či osob.

47. Je rovněž zřejmé, že po zmíněných 24 hodinách již stěžovateli styk s jeho advokátem odepírán nebyl. Skutečnost, že advokát přijel za svým klientem až o den později, není

přičitatelná žádnému z opatření přijatému státními orgány. I když se stěžovatelův advokát snažil tvrdit, že mu byl vnucen dojem, že doba odkladu činila 48 hodin a nikoli 24 hodin, procesní soudce to odmítl během procesu a konstatoval, že advokát byl řádně informován o 24-hodinovém odkladu.

48. Dále, když byl stěžovatel vyslýchán policií během 24-hodinového odkladu, neučinil žádné přiznání. První přiznání učinil během výslechu dne 22. října 1990, kdy mu advokát již nebyl odepírán. Nejedná se ani o to, že by některé vývody byly učiněny z výpovědi či opomenutí stěžovatele během prvních 24 hodin, tak jako tomu bylo v případě John Murray (cit. výše; viz též případ Averill v. Spojené království, č. 36408/97, § 58, ECHR 2000-VI). Podstatou stěžovatelovy stížnosti není, že mu byl odepřen přístup k právní pomoci, aby mohl volit mezi odmítnutím výpovědi a účastí na policejním výslechu, ale spíše že učinil sebeobviňující výpovědi poté, co odklad skončil, a předtím, než se dostavil jeho advokát (viz O'Kane v. Spojené království /dec./, č. 30550/96, 6. července 1999, nezaprotokolováno, a Harper v. Spojené království, /dec./, č. 33222/96, 14. září 1999, nezaprotokolováno). Soud nenabyl přesvědčení o tom, že odepření styku s advokátem během úvodního stadia lze pokládat za okolnosti porušující stěžovatelova práva zaručená článkem 6 § 1 a § 3 písm. c) Úmluvy. Proto Soud konstatoval, že v tomto ohledu nebyla tato ustanovení porušena.

B. Policejní výslechy

1. Podání stran

49. Stěžovatel tvrdil, že mu během výslechů na policii v Castlereagh nebylo dovoleno, aby byl přítomen jeho advokát, a že neexistoval žádný videozáznam ani audiozáznam z výslechů, což odpovídá současné praxi v Spojeném království. Stěžovatel měl za to, že to přispělo k nátlakové povaze vyšetřování, kde chyběly záruky odpovědnosti. To, že neměl během policejních výslechů k dispozici advokáta, je v přímém rozporu s pravomocí policie prosadit, aby při jeho poradách s advokátem byl přítomen policista. Stěžovatel zdůraznil, že je ochotný mladý muž povolné povahy, jeho inteligence je omezená, byl zadržován v Castlereagh za psychicky vysilujících podmínek a byl podroben výslechům. Vzhledem k této situaci učinil přiznání, která jej značně poškozovala, a to v důsledku jeho situace, a jeho přiznání byla získána za těchto okolností v rozporu s jeho právem na spravedlivý proces. Stěžovatel uvedl, že jeho případ je podobný případu Magee v. Spojené království* (č. 28135/95, ECHR 2000-VI), kde bylo shledáno porušení článku 6 § 1, protože stěžovatel byl zadržován 48 hodin bez možnosti poradit se s advokátem v zastrahujícím prostředí v Castlereagh a učinil přiznání, na něž pak byly učiněny odkazy během procesu. Na druhé straně je však třeba odlišit jeho případ od případu O'Kane (cit. výše), kde nebylo nalezeno porušení článku 6 § 1, protože stěžovatel v onom případě nepožádal o právní pomoc a nebylo mu v tom nijak bráněno.

* Viz Výběr z rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva ve Strasbourgu - přílohou sešit LXXIII, rozhodnutí o stížnosti č. 28135/95, str. 2.

50. Vláda uvedla, že neexistuje žádný důvod opravňující k závěru, že přiznání, jež stěžovatel učinil během svých výslechů, byla učiněna v důsledku nějakého donucení, inherentního varování podle článku 3 nařízení z roku 1988, nebo v důsledku nějakého nátlaku. Stěžovatel se i později přiznal k účasti na trestných činech poté, co se setkal se svým advokátem. Odvolací soud specificky našel, že přiznání byla učiněna svobodně. Přiznání stěžovatele byla učiněna i poté, co jeho jednání s advokátem skončila. Existovaly záruky spravedlivosti učiněných přiznání, inter alia, stěžovatel byl zastoupen starším advokátem a koncipiětem, okolnosti, za nichž byla přiznání učiněna, podléhaly přísnému prověření a voir dire, přičemž procesní soudce i odvolací soud, po podrobném posouzení spolehlivosti, našli, že stěžovatelovo chápání a intelekt zcela postačují k tomu, aby se předešlo stěžovatelovým falešným přiznáním při výslechu, takže bylo spravedlivé připustit je jako důkaz, a že tvrzení o špatném zacházení byla lži. Stížnost byla tudíž podle tvrzení Vlády podobná stížnosti v případě O' Kane (cit. výše), která byla Soudem shledána jako nepřijatelná.

2. Hodnocení Soudu

51. Soud připomněl, že pravidla o přípustnosti a hodnocení důkazů se principiálně týkají vnitrostátních soudů, kteří o nich rozhodují. Není obecně úlohou Soudu, aby svým vlastním hodnocením důkazů nahrazoval hodnocení provedené vnitrostátním soudem, kromě případů, kdy bylo hodnocení vnitrostátního soudu arbitrární nebo kapriciózní, nebo kdy systém záruk nebo pojištění, který se vztahoval na hodnocení spolehlivosti přiznání jako důkazu, byl zjevně neadekvátní (viz Edwards v. Spojené království, rozsudek ze dne 16. prosince 1992, Serie A č. 247-B, str. 34 a 35, § 34). Soud proto přihlédl k pojištěním, které byly k dispozici v daném případě pro testování spravedlivosti připuštění přiznání získaného od stěžovatele jako důkazu.

52. Je třeba poznamenat, že v daném případě okolností, za nichž bylo přiznání coby důkaz získáno, byly podrobeny přísné kontrole při voir dire. Stěžovatel byl zastoupen zkušeným advokátem při svém procesu i při odvolání. Procesní soudce vyslechl stěžovatele osobně, stejně jako policisté, kteří jej vyslýchali na policejní stanici Castlereagh. Procesní soudce, jehož nálezy byly potvrzeny odvolacím soudem po rozsáhlém přezkoumání důkazů předložených během voir dire, byl přesvědčen o spolehlivosti i spravedlivosti přijetí důkazů. Soud rovněž poznamenal, že stěžovatel si nestěžoval na to, že by rozhodnutí obou těchto soudů bylo arbitrární nebo že zde nebyly adekvátně přezkoumány okolnosti, za nichž přiznání coby důkaz bylo získáno tak, že ani soud nemohl docílit řádně informovaného hodnocení jejich spolehlivosti či spravedlivosti.

53. Stěžovatel tvrdil, že za absence nezávislých důkazů videozáznamů z policejních výslechů a za absence advokáta obviněného vyvstaly značné potíže pro obviněného, aby přesvědčil soud proti svědectví policistů, že došlo k nátlaku. Soud souhlasil s tím, že záznamy z výslechů poskytují pojistku proti nesprávnému chování policie, stejně jako přítomnost advokáta podezřelé osoby. Soud však nenabyl přesvědčení, že jsou nezbytným předpokladem spravedlivosti ve smyslu článku 6 § 1 Úmluvy. Základní otázkou při každé aplikaci

předloženou Soudu zůstává, zda za okolností individuálního případu se dostalo stěžovateli spravedlivého procesu. Soud konstatoval, že kontradiktorní řízení, které proběhlo před soudem první instance, kdy byla vyslechnuta stěžovatelova výpověď, kdy byli vyslechnuti znalci z oboru psychologie, různí policisté, kteří vedli výslechy, a policejní lékaři, kteří jej prohlíželi během jeho zadržení, mohlo vnést světlo do nátlakového jednání policie. Za daných okolností se neprokázalo, že absence dalších záruk vedla k označení procesu za nespravedlivý.

54. Pokud jde o odkaz stěžovatele na případ Magee (cit. výše), Soud poznamenal, že se tento případ týkal extrémnější situace, kdy byl stěžovatel zadržován policií incommunicado po dobu 48 hodin a kdy byla vyřčena všechna jeho příznání ještě předtím, než se mohl setkat se svým advokátem. V daném případě byl styk stěžovatele s advokátem odložen o 24 hodin a k jeho příznáním došlo až později, kdy mu již právní pomoc nebyla odpírána. Jeho stížnost na to, že jeho právním konzultacím překážela účast policisty, se posuzuje níže.

55. Soud dospěl k závěru, že pokud se jedná o policejní výslechy, nebyl článek 6 § 1 Úmluvy a/nebo článek 6 § 3 písm.(c) porušen.

C. Přítomnost policisty během stěžovatelovy konzultace s jeho advokátem

1. Podání stran

56. Stěžovatel tvrdil, že jeho právo zaručené článkem 6 § 3 písm. c) na právní pomoc bylo porušeno účastí policisty, který byl účasten jeho rozhovorům s advokátem tak, že je mohl sledovat očima i ušima. Tím byla porušena důvěrnost komunikace mezi advokátem a klientem a byla extrémně znemožněna nezbytná upřímnost, která musí být klientovi dovolena, jestliže mu má advokát řádně, užitečně a významně pomoci. Tak tomu zejména bylo tehdy, kdy byl stěžovatel velmi poddajnou osobností s nízkou inteligencí a byl podroben omezením při přístupu k právní pomoci, jakož i výslechům nátlakové povahy. Stěžovatel popřel, že přítomnost policisty měla své důvody, jelikož nebylo možné vinit dotčeného advokáta, že by mohl předávat zprávy, jakož i nebezpečí, že by advokát nevědomky předával sofistikovaně kódované zprávy za daných okolností. Skutečnost, že zde existoval účinek výslechu, bylo prokázáno například tím, že na počátku právní konzultace inspektor prohlásil, že nelze hovořit o žádných jménech nebo informacích, které by mohly být k užtku jiným osobám.

57. Vláda uvedla, že stěžovatel neprokázal, že utrpěl v nějaké formě skutečnou podjatost nebo nespravedlivost v důsledku přítomnosti policisty během první konzultace. Vláda měla za to, že článek 6 § 3 písm. c) negarantuje žádné právo na soukromé konzultace a že v míře, v jaké může být takové právo implikováno, může být podrobeno omezením pro dobrou věc, jestliže takováto omezení sledují legitimní účel a jsou přiměřená. Kromě toho, právní

pomoc je možné účinně poskytnout i za přítomnosti třetích osob. V daném případě policejní inspektor, který nebyl s případem spojen, byl přítomen pouze při prvním rozhovoru a stěžovatel mohl soukromě konsultovat se svým advokátem soukromě kdykoli až do procesu i během procesu. Pro přítomnost policejního inspektora existoval také dobrý důvod, a to riziko bránění probíhajícímu pátrání po dvou dalších podezřelých. Stěžovatel neuvedl žádnou věc, ohledně které nemohl požádat o právní pomoc, nebo která jej vedla k tomu, aby jednal jinak, nebo že by policie nějak použila nějaký důvěrný či privilegovaný materiál.

2. Hodnocení Soudu

58. Soud již výše uvedl (viz odstavec 45), že článek 6 § 3 normálně vyžaduje, aby obviněnému byla umožněna výhoda poskytování právní pomoci v počátečních stádiích vyšetřování. Kromě toho, právo obviněného jednat se svým advokátem mimo doslech třetí osoby je součástí základních požadavků na spravedlivý proces a vyplývá z článku 6 § 3 písm. c). Kdyby advokát neměl možnost radit se se svým klientem a získávat od něho důvěrné pokyny bez dohledu, pak by jeho pomoc ztratila hodnotu na své užitečnosti, přičemž cílem Úmluvy je garantovat práva, která jsou praktická a účinná (viz S. v. Švýcarsko, rozsudek ze dne 28. listopadu 1991, Serie A-220, str.16, § 48). Důležitost důvěrnosti těchto konsultací, zejména že mají být vedeny mimo doslech třetích osob, vyplývá z výše uvedených mezinárodních smluv citovaných výše (viz odstavce 38 až 40). Z judikatury Soudu však vyplývá, že právo na přístup advokáta může být podrobeno omezením pro dobrou věc a otázkou v každém případě je, zda omezení ve světle řízení jako celku připravila obviněného o spravedlivý proces. I když stěžovatel nemusí dokázat, pokud to nelze, že omezení mělo prejudiciální účinek na průběh řízení, musí být stěžovatel schopen prokázat, že byl přímo poškozen omezením při výkonu svého práva na obhajobu.

59. V tomto případě procesní soudce našel, že omezení sloužilo účelu uvedenému v sekci 45 zákona z roku 1991 (viz výše odstavec 35) zabránit tomu, aby byly předány informace podezřelým osobám, stále se pohybujícím na svobodě. Nikdo však netvrdil, že advokát mohl skutečně spolupracovat, aby se o to pokusil, a nebylo jasné, do jaké míry by byl policista schopen zachytit kódovanou zprávu, pokud by byla skutečně předána. Nanejvýš se jeví, že přítomnost policisty by měla měla určitý efekt při zakazování nevhodného předání informací, pokud existovalo nebezpečí, že by k němu mohlo dojít. I když Soud našel, že neexistoval důvod k pochybnosti o dobré víře policie při nařízení a provedení tohoto opatření – nikdo se nedomníval, jak uvedla Vláda, že by se policie snažila využít této možnosti k získání důkazů pro své vlastní účely, přesto neshledal v tomto případě žádný naléhavý důvod pro nařízení tohoto omezení.

60. Pokud jde o proporcionalitu tohoto omezení, Soud konstatoval, že policista byl přítomen pouze u jednoho rozhovoru. Ve skutečnosti se toto opatření mohlo aplikovat jen během prvních 48 hodin po zadržení a potom mohl konsultovat se svým advokátem mimo doslech

až do zahájení procesu o několik měsíců později. Jednalo se tudíž o omezení na velmi krátkou dobu, takže je možné v tomto ohledu odlišit od porušení nalezeného v případě S. v. Švýcarsko (cit. výše), kdy omezení konzultací trvalo asi osm měsíců.

61. Avšak konzultace byla první příležitostí od zadržení, kdy stěžovatel mohl svého advokáta požádat o radu. Stěžovatel byl varován podle článku 3 nařízení z roku 198 (viz výše odstavec 34) a, jak bylo konstatováno v případě John Murray (cit. výše, str. 55, § 66), jeho rozhodnutí o tom, zda odpovídat na některé otázky nebo riskovat, že to pak později bude použito proti němu, mělo potenciálně velký význam pro obhajobu při procesu. Vláda tvrdila, že advokát by měl možnost poradit mu ohledně aplikace článku 3 i za přítomnosti policisty. Ukazuje se také, že procesní soudce, poté co vyslechl od advokáta a od stěžovatele výpovědi ohledně rozhovoru, shledal, že advokátovi nebylo nijak zakázáno stěžovateli radit.

62. Nicméně Soud musel dospět k závěru, že přítomnost policisty evidentně mohla bránit stěžovateli hovořit otevřeně se svým advokátem a dát mu důvod k váhání před odpovědí na ožehavé otázky potenciálně významné pro kauzu vedenou proti němu. Stěžovatel i advokát byli varováni, že nelze zmiňovat žádná jména a že rozhovor bude ukončen, jestliže bude řečeno něco, co by mohlo být chápáno jako překážka vyšetřování. Není důležité, že nebylo prokázáno, že existovaly určité věci, které by byly stěžovatele a jeho advokáta přivedly k ukončení rozhovoru. Možnost obviněného svobodně hovořit se svým obhájcem, uznávaná, inter alia, v článku 93 Standardních minimálních pravidlech pro zacházení s vězni, byla podrobena jasnému omezení. Stěžovatel učinil přiznání již před konzultací a učinil přiznání i později. Není sporu o tom, že v té době potřeboval právní rady a že jeho odpovědi při následných výsleších, které měly být vedeny za nepřítomnosti jeho advokáta, by i nadále byly relevantní pro jeho proces a mohly nenahraditelně být překážkou pro jeho obhajobu.

63. Soud proto konstatoval, že přítomnost policisty na doslech během stěžovatelovy první konzultace s jeho advokátem bránila jeho právu na účinné vedení jeho obhajoby, takže byla v tomto ohledu porušením článku 6 § 3 písm. c) Úmluvy ve spojení s článkem 6 § 1.

II. Aplikace článku 41 Úmluvy

64. Článek 41 Úmluvy stanoví:

„Jestliže Soud zjistí, že došlo k porušení Úmluvy nebo Protokolů k ní, a jestliže vnitrostátní právo dotčené Vysoké smluvní strany umožňuje pouze částečnou nápravu, přiznává Soud v případech potřeby poškozené straně spravedlivé zadostiučinění.“

A. Škoda

65. Stěžovatel tvrdil, že utrpěl velkou pokračující peněžní škodu, úzkost a stres v důsledku porušení článku 6 § 1 a § 3 písm. c) Úmluvy. Tímto porušením získaly státní orgány přiznání, která se stala jediným základem pro jeho odsouzení a zadržování po dobu téměř osmi a půl roku. Během této doby ztratil zaměstnání, za což požadoval náhradu peněžní škody ve výši 240 liber šterlinků (GBP) za týden. Jeho uvěznění mu také způsobilo značný stres a utrpení, přispělo k zániku jeho manželství a ztrátě kontaktu s jeho dcerou a odepřelo mu též kontakt s jeho širší rodinou a přáteli.

66. Vláda uvedla, že neexistují důkazy o tom, že by výsledek procesu se stěžovatelem byl jiný, kdyby k porušení Úmluvy nedošlo. Jeho přiznání, z nichž některá byla učiněna poté, co se sešel se svým advokátem, byla shledána svobodně učiněnými během procesu i odvolacím soudem. Nález porušení by za těchto okolností měl být dostatečným „spravedlivým zadostiučiněním“.

67. Soud připomněl, že našel pouze porušení článku 6 § 3 písm. c) ve spojení s článkem 6 § 1, pokud jde o jeden aspekt stěžovatelovy stížnosti, a to přítomnost policisty během jeho první konzultace s advokátem po jeho zadržení. Soud nemůže spekulovat o tom, zda by byl výsledek procesu se stěžovatelem jiný, kdyby byl mohl konzultovat se svým advokátem v soukromí. Soud souhlasil s Vládou, že samotný nález porušení je dostatečným spravedlivým zadostiučiněním ve smyslu článku 41 Úmluvy.

B. Náklady a výdaje

68. Stěžovatel požadoval 6920,62 GBP jako náhradu nákladů a výdajů, včetně daně z přidané hodnoty (DPH), přičemž částku 4700 GBP činily náklady za advokáta a částku 2220,62 GBP činily náklady za poradce.

69. Vláda měla za to, že tyto náklady jsou značně vysoké za pomoc, která nešla dál než na sepsání žádosti, a také s přihlédnutím k nízkým advokátním poplatkům platným v Severním Irsku. Vláda tvrdila, že částka 3000 GBP je v daném případě přiměřená.

70. S přihlédnutím k náhradám ve srovnatelných případech a s ohodnocením na základě ekvity Soud přiznal stěžovateli částku, kterou požadoval, tj. 6920 GBP včetně DPH.

C. Úroky z prodlení

71. Podle informací, jež měl Soud k dispozici, činila zákonná úroková sazba aplikovatelná ve Spojeném království ke dne přijetí rozsudku 7,5 % per annum.

Z TĚCHTO DŮVODŮ SOUD JEDNOMYSLNĚ

1. Konstatuje, že pokud jde o odklad přístupu stěžovatele k advokátovi, nebyl článek 6 § 1 Úmluvy a/nebo článek 6 § 3 písm. c) porušen;
2. Konstatuje, že pokud jde o policejní výsledky, nebyl článek 6 § 1 Úmluvy a/nebo článek 6 § 3 písm. c) porušen;
3. Konstatuje, že pokud jde o přítomnost policisty na doslech během stěžovatelovy první konsultace s jeho advokátem po jeho zadržení, došlo k porušení článku 6 § 3 písm. c) Úmluvy ve spojení s článkem 6 § 1;
4. Konstatuje, že nález porušení je sám o sobě dostatečným spravedlivým zadostiučiněním za morální újmu utrpěnou stěžovatelem;
5. Konstatuje,
 - (a) že žalovaný stát je povinen zaplatit stěžovateli do tří měsíců ode dne, kdy se tento rozsudek stane konečným ve smyslu článku 44 § 2 Úmluvy, jako náhradu nákladů a výdajů částku 6920,62 GBP (šest tisíc devět set dvacet liber, šedesát dva pencí), včetně DPH;
 - (b) že prosté úroky o roční sazbě 7,5 % budou splatné po uplynutí výše zmíněné lhůty tří měsíců až do splacení;
6. Zamítá zbytek stěžovatelovy žádosti o spravedlivé zadostiučinění.

Vyhotoveno písemně v anglickém jazyce a vyhlášeno dne 16. října 2001 na základě ustanovení 77 § 2 a 3 Jednacího řádu Soudu.

S. DOLLÉOVÁ
tajemnice

J.-P. COSTA
předseda

EVROPSKÝ SOUD PRO LIDSKÁ PRÁVA

VELKÝ SENÁT

30. června 2009

VĚC VEREIN GEGEN TIERFABRIKEN SCHWEIZ (VgT)

(rozsudek ve věci Verein gegen Tierfabriken Schweiz /VgT/ v. Švýcarsko)

Evropský soud pro lidská práva, zasedající jako Velký senát, který tvořili soudci J.-P. Costa, předseda, Ch. Rozakis, F. Tulkensová, J. Casadevall, C. Birsan, A. Kovler, A. Gyulumyanová, L. Mijovičová, E. Myjer, D. Popovič, I. Berro-Lefevreová, P. Hirvelä, G. Malinverni, A. Sajó, L. Biankuová, A. Powerová a M. Poalelungi a dále E. Fribergh, tajemník Soudu, po neveřejném jednání ve dnech 9. července 2008 a 27. května 2009, vynesl posledně uvedeného data následující rozsudek:

POSTUP

1. Původ případu spočíval ve stížnosti (č. 32772/02) proti Švýcarské konfederaci podané podle článku 34 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“) sdružením zaregistrovaným ve Švýcarsku a zvaným Verein gegen Tierfabriken Schweiz (VgT) (dále jen „stěžující si sdružení“) dne 25. července 2002.

2. Stěžující si sdružení bylo zastoupeno R. W. Remplerem, advokátem provozujícím praxi ve městě St. Gall. Švýcarská vláda (dále jen „Vláda“) byla zastoupena F. Schürmannem ze Spolkového úřadu spravedlnosti.

3. Stěžující si sdružení zejména tvrdilo, že pokračující zákaz vysílání televizní reklamy poté, co Soud nalezl porušení jeho svobody projevu, znamenal nové porušení práva na svobodu projevu podle článku 10 Úmluvy.

4. Stížnost byla přidělena druhé sekci Soudu (ustanovení 52 § 1 Jednacího řádu Soudu) a následně pak Páté sekci. V rámci této sekce byl vytvořen podle ustanovení 26 § 1 Jednacího řádu Soudu senát k projednání daného případu (článek 27 § 1 Úmluvy).

5. Dne 18. ledna 2005 předseda senátu rozhodl vyrozumět o stížnosti Vládu. Bylo rovněž rozhodnuto, že meritum stížnosti bude posouzeno současně s její přípustností (článek 29 § 3 Úmluvy a ustanovení 54a Jednacího řádu Soudu).

6. Dne 4. října 2007 senát o složení S. Botoucharova, L. Wildhaber, K. Jungwiert, V. H. Butkevych, M. Tsatsa-Nikolovska, J. Borrego Borrego a R. Jaegerová, jakož i C. Westerdieková, tajemnice sekce, vynesl rozsudek, v němž jednomyslně prohlásil za nepřipustnou stížnost na porušení článku 6, zamítl předběžnou námitku Vlády o nevyčerpání vnitrostátních opravných prostředků, pokud jde o stížnost podle článku 10, připojil se k argumentaci Vlády, pokud jde o aplikaci článku 10, a stížnost na porušení tohoto článku prohlásil za pří-

pustnou. Senát konstatoval pět hlasy proti dvěma, že článek 10 Úmluvy je na daný případ aplikovatelný a že toto ustanovení bylo porušeno.

7. Dne 19. prosince 2007 požádala vláda podle článku 43 Úmluvy a ustanovení 73 Jednacího řádu Soudu, aby byl případ postoupen Velkému senátu. Panel Velkého senátu uvedené žádosti vyhověl 31. března 2008.

8. Složení Velkého senátu bylo určeno podle ustanovení článku 27 § 2 a 3 Úmluvy a ustanovení 24 Jednacího řádu Soudu.

9. Stěžovatel i vláda předložily písemné stanovisko k meritu věci.

10. Kromě toho soud obdržel stanovisko třetí strany, a to od české vlády, které bylo dovoleno předsedou intervenovat písemnou cestou (článek 36 § 2 Úmluvy a ustanovení 44 § 2 Jednacího řádu Soudu).

11. Veřejné ústní jednání se konalo v Paláci lidských práv ve Štrasburku dne 9. července 2008 (ustanovení 59 § 3 Jednacího řádu Soudu). Předseda Velkého senátu dovolil předsedovi stěžujícího si sdružení E. Kesslerovi, aby případ prezentoval jménem sdružení podle ustanovení 36 § 3 Jednacího řádu Soudu.

Před soud předstoupili:

(a) za žalovanou vládu F. Schürmann, vedoucí sekce lidských práv a Rady Evropy, Spolkový úřad spravedlnosti, zmocněnec, A. Scheidegger, zástupce vedoucího sekce lidských práv a Rady Evropy, F. Zeller, právní poradce ředitele Spolkového úřadu komunikací, C. Ehrichová, právníčka, sekce lidských práv a Rady Evropy, poradci;

(b) za stěžující si sdružení E. Kessler, předseda stěžujícího si sdružení, C. Zeier Koppová, zástupkyně ředitele stěžujícího si sdružení, poradkyně.

Soud vyslechl řeči E. Kesslera a F. Schürmanna, jakož i odpovědi na otázky svých členů.

SKUTKOVÉ OKOLNOSTI

I. Okolnosti případu

A. Stížnost č. 24699/94 a rozsudek soudu ze dne 28. června 2001

12. Stěžující si sdružení se věnuje ochraně zvířat, kampaním zejména proti pokusům se zvířaty a průmyslovému chovu.

13. V odpovědi na různé reklamy masného průmyslu nechalo stěžující si sdružení promítnout televizní komerční šot trvající 55 sekund, který se skládal ze dvou scének.

První scénka ukazovala vepřín jako přístřešek pro prasátka v lese. S lehkou hudbou na pozadí se hlas moderátora odvolával, mimo jiné, na smysl prasat pro rodinu. Druhá scénka ukazovala hlučnou halu s prasaty v malých kotcích, ohryzávajících nervózně železné mříže. Hlas moderátora srovnával podmínky, v nichž byla prasata umístěna, ke koncentračním táborem a dodával, že do zvířat bylo napumpováno spousta léků. Šot končil doporučením: „Jezte méně masa kvůli svému zdraví, kvůli zvířatům a kvůli životnímu prostředí!“

14. Povolení vysílat uvedený komerční šot na kanálech Švýcarské rozhlasové a televizní společnosti bylo dne 24. ledna 1994 zamítnuto společností odpovědnou za televizní reklamu (Komerční televizní společnost), která se nyní nazývá Publisuisse SA, a v poslední instanci Spolkovým soudem, který zamítl odvolání podle správního práva, podané stěžujícím si sdružením dne 20. srpna 1997.

Pokud jde o stížnost stěžujících si sdružení podle článku 10 Úmluvy, Spolkový soud nalezl, že zákaz politické reklamy stanovený v sekci 18 odst. 5 spolkového zákona o rozhlase a televizi sleduje různé cíle; zejména byl vytvořen s cílem zabránit finančně silným skupinám v získání konkurenční politické výhody, aby se tak vytvořila ochrana formování veřejného mínění před nevhodným politickým vlivem, aby se tak vytvořila určitá rovnost příležitostí mezi různými zdroji společnosti a aby se přispělo k nezávislosti rozhlasového a televizního vysílání úvodníků.

15. Dne 13. července 1994 předložilo stěžující si sdružení svou stížnost u Evropské komise pro lidská práva podle bývalého článku 25 Úmluvy.

16. Stížnost byla postoupena Soudu dne 1. listopadu 1998, když vstoupil v platnost Protokol č.11 (článek 5 § 2 Protokolu č.11).

17. Rozhodnutím ze dne 6. dubna 2000 prohlásil Soud stížnost za částečně přípustnou.

18. V rozsudku ze dne 28. června 2001 Soud konstatoval, že zákaz příslušných švýcarských orgánů odvysílat uvedený komerční šot znamenal porušení práva na svobodu projevu garantovaného článkem 10 Úmluvy (viz Verein gegen Tierfabriken /VgT/ v. Švýcarsko, č.14699/94, ECHR 2001-VI).

Soud nalezl, že přijaté opatření bylo „stanoveno zákonem“ a že sledovalo legitimní účel ve smyslu článku 10 § 2.

Pokud jde o to, zda bylo toto opatření „nezbytné v demokratické společnosti“ ve smyslu tohoto ustanovení, Soud zejména poznamenal, že nebylo prokázáno, že samotné stěžující si sdružení tvořilo silnou finanční skupinu sledující účel omezení nezávislosti vysílání, že by nevhodně ovlivňovalo veřejné mínění nebo že by ohrožovalo rovnost příležitostí mezi různými vrstvami společnosti. Naopak, sdružení pouze zamýšlelo podílet se na probíhající debatě o ochraně a chovu zvířat. Proto podle názoru Soudu švýcarské orgány neprokázaly „relevantním a dostatečným“ způsobem, proč by mohly důvody obecně uváděné na podporu zákazu politické reklamy sloužit také k odůvodnění zásahu za specifických okolností daného případu (ibid., § 75).

Soud rovněž našel, že články 13 a 14 Úmluvy nebyly porušeny. Pokud jde o aplikaci článku 41, Soud nařídil Švýcarsku vyplátit částku 20 000 švýcarských franků (CHF – cca 13 300 euro /EUR/ k dnešnímu dni) jako náhradu nákladů a výdajů. Soud však nepřiznal stěžujícímu si sdružení nárok na náhradu morální újmy.

B. Následné řízení před švýcarskými orgány

19. Dne 31. října 2001 požádalo stěžující si sdružení opět Publisuisse SA o povolení odvysílat stejný komerční šot s dodatečným komentářem odvolávajícím se na rozsudek Soudu a kritizujícím chování Švýcarské společnosti pro rozhlas a televizi a švýcarských orgánů.

20. V dopise ze dne 30. listopadu 2001 Publisuisse SA tuto žádost zamítlo.

21. Dne 1. prosince 2001, na základě rozsudku Soudu, požádalo stěžující si sdružení Spolkový soud, aby byl konečný rozsudek vynesený na vnitrostátní úrovni revidován, a to v souladu s ustanovením § 139a bývalého spolkového zákona o judikatuře (viz níže odstavec 28). Žádost zněla a byla odůvodněna takto:

Žádost o revizi

„K případu Verein gegen Tierfabriken Schweiz (VgT), 9546 Tuttwil, v. Švýcarská rozhlasová a televizní společnost, Publisuisse SA a Spolkový úřad pro životní prostředí, dopravu, energii a komunikace (DETEC):

Tímto žádám jménem VgT, aby byl rozsudek Spolkového soudu ze dne 20. srpna 1997 revidován a aby bylo odvolání podle správního práva vyhověno.

Důvody: Ve svém rozsudku ze dne 28. června 2001 vyhověl Evropský soud pro lidská práva stížnosti proti rozsudku Spolkového soudu, o jehož revizi žádám (viz příloha 1). Uvedený rozsudek byl doručen 25. října 2001 (viz příloha 2); tato žádost o revizi byla tudíž podána včas.

S úctou ...“

22. Spolkový úřad pro životní prostředí, dopravu, energii a komunikace a Švýcarská rozhlasová a televizní společnost uvedly ve svých stanoviscích z 10. ledna a z 15. února 2002, která byla řádně postoupena stěžujícímu si sdružení, že by žádost o obnovu řízení měla být zamítnuta.

23. Rozsudkem ze dne 29. dubna 2002 Spolkový soud žádost o obnovu řízení zamítl. Spolkový soud konstatoval, že stěžující si sdružení nepodalo dostatečně podrobné vysvětlení podstaty „změny rozsudku a požadované nápravy“, což je formálním požadavkem ustanovení § 140 bývalého spolkového zákona o judikatuře (viz níže odstavec 29). Spolkový soud zejména poznamenal, že stěžující si sdružení nebylo s to prokázat, že náprava je možná pouze formou obnovy řízení. Spolkový soud dále uvedl, že sdružení dostatečně neprokázalo, že má stále zájem na odvysílání původního komerčního šotu, který se nyní jeví jako zastaralý téměř osm let poté, co měl být původně odvysílán. Závěrem Spolkový soud uvedl, že nové odmítnutí ze strany Publisuisse SA, příslušné instituce v těchto věcech, podepsat novou dohodu o vysílání

komerčního šotu mělo být předmětem separátního řízení. Relevantní pasáže rozsudku zněly takto:

3.1. Ustanovení § 140 spolkového zákona o judikatuře stanoví, že v žádosti o revizi musí být uveden, spolu s podporujícími důkazy, důvod pro obnovu řízení a zda byla žádost podána včas. Nestačí pouhé tvrzení, že takový důvod existuje; je rovněž nezbytné vysvětlit, proč a v jaké míře musí být v důsledku toho změněn výrok (Elizabeth Escher, „Revisie a objasnění“, poznámka 8.28 v případě Geiser/Münch, *Prozessieren vor Bundesgericht*, 2. vyd., Basilej 1998).

3.2. Žádost o obnovu řízení v daném případě tyto formální požadavky nespĺňuje. Stěžující si společnost se snažila dosáhnout revize rozsudku Spolkového soudu, aniž by vysvětlila, v jakém rozsahu je to nezbytné po vynesení rozsudku Evropského soudu ze dne 28. června 2001. VgT se evidentně domnívá, že rozhodnutí štrasburského soudu proti Švýcarsku činí samo o sobě obnovu řízení nezbytnou, ale tak tomu není. Pouhá skutečnost, že Soud, rozhodující o individuální stížnosti, našel porušení Úmluvy, ještě neznamená, že daný rozsudek Spolkového soudu musí být automaticky revidován podle vnitrostátního práva (viz rozsudek 2A.363/2001 ze dne 6. listopadu 2004 v případě Boultif, bod 3a/cc; Martin Philips Wyss, „EMRK-Verletzung und bundesrechtliche Revision nach Art.139a OG“, in *recht* 1999, str. 100; Schürmann, op. cit., str. 100; Hottelier, op. cit., str. 749; BBI 1991 II 465, str. 529). Jelikož obnova řízení je subsidiárním opravným prostředkem, je odůvodněná pouze tehdy, ukáže-li se jako nezbytná i přes náhradu přiznanou Evropským soudem pro lidská práva a je-li jediným prostředkem pro docílení nápravy (viz Schürmann, op. cit., str.102; Wyse, op. cit. str. 99). Žádost o obnovu řízení musí být alespoň obecně uvádět, jak lze docílit nápravy pouze tímto prostředkem (viz rozsudek 2A.363/2001 ze dne 6. listopadu v případě Boultif, bod 3b/cc).

3.3. ...

Publisuisse SA evidentně ještě jednou odmítla uzavřít dohodu o reklamě se sdružením VgT, které se proti tomu odvolalo ke Spolkovému úřadu pro komunikace; řízení dosud probíhá. Tímto jednáním sdružení VgT samo dokazuje, že již netrpí žádnými praktickými negativními důsledky, které mohou být napraveny pouze obnovou řízení. Sdružení VgT netrvdí, že má ještě zájem na odvysílání původního komerčního šotu; kromě toho je nepravděpodobné, že tomu tak je, jelikož hlavním cílem VgT již není (pouze) odrazovat od spotřeby masa a odsuzovat podmínky, za nichž jsou zvířata chována (které se také pravděpodobně za posledních osm let změnilly od doby, kdy měl být komerční šot odvysílán), nýbrž uveřejnit nález Soudu o porušení jeho svobody projevu. Nejedná se dnes tudíž už o stejný komerční šot. Důsledky porušení Úmluvy spáchané v oné době byly napraveny rozsudkem proti Švýcarsku a přiznáním spravedlivého zadostiučinění podle jejího článku 41; nová dohoda, kterou si sdružení VgT přeje uzavřít, je předmětem separátního řízení.

...

4.2 Ve svém rozsudku ze dne 20. srpna 1997 Spolkový soud konstatoval, že komerční šot sdružení VgT podléhal veřejnoprávnímu zákazu politické reklamy podle ustanovení § 18(5) spolkového zákona o rozhlasu a televizi a že mohl založit pro Švýcarskou společnost pro rozhlas a televizi nebo spíše pro Publisuisse SA platný důvod pro neuzavření

reklamní smlouvy. Evropský soud pro lidská práva s tímto názorem nesouhlasil a konstatoval, že v demokratické společnosti neexistuje důvod pro odmítnutí odvysílat komerční šot s odůvodněním, že se jedná o politickou reklamu, která je pro televizi zakázaná. Soud nevyjádřil názor ohledně toho, zda a v jaké míře Švýcarsko tím, že nezajistilo, aby byl komerční šot odvysílán, porušilo některý pozitivní závazek vyplývající z rozšíření záruk Úmluvy na vztahy mezi soukromými subjekty (viz odstavec 46 rozsudku Soudu). Předmětem rozsudku Spolkového soudu byl nálezh orgánů, že komerční šot VgT může být pokládán za „politický“ ve smyslu zákona o rozhlasu a televizi a že odmítnutí jej vysílat lze odůvodnit pouze tímto veřejnoprávním zákonem. Rozsudek se nezabýval otázkou, zda Švýcarská společnost pro rozhlas a televizi bojkotovala VgT, zda tato společnost ovládala reklamní trh a zda tudíž byla povinna uzavřít dohodu o reklamě. Tyto (civilně právní) aspekty kontraktační povinnosti musí být v řádné formě předmětem civilního řízení (týkajícího se kartelového práva, soutěžního práva nebo obecného práva týkajícího se práv osobnosti) a nikoli zákona upravujícího obchodní licence. Tento argument, který Švýcarsko uvedlo, nebyl Soudem vyvrácen

4.3 V této souvislosti Švýcarsko tím, že přijalo relevantní (civilní) právní úpravu a vytvořilo soudní opravné prostředky k její aplikaci, splnilo svůj pozitivní závazek podle článku 10 Úmluvy zajistit řádnou realizaci práv zaručených Úmluvou mezi soukromoprávními subjekty. Pravidla soutěžního a kartelového práva nebo možnost stanovení civilně právní povinnosti uzavřít smlouvu mají za cíl vytvořit prostředek implementace základních práv, což je spravedlivé a vytváří rovnováhu mezi různými zájmy v oblasti ekonomických vztahů mezi soukromoprávními subjekty. Vgt může svobodně použít tohoto právního prostředku nápravy při své snaze nechat svůj komerční šot odvysílat za předpokladu, v rozporu s tím, co bylo řečeno výše, že má stále na odvysílání zájem; v takovém případě bude muset být v řízení řádně přihlédnuto k jeho ústavním právům a principům zakotveným v článku 10 Úmluvy (viz článek 35 Spolkové Ústavy). Rozsudek Evropského soudu pro lidská práva není s tímto názorem v rozporu; avšak vězchno, co lze z tohoto rozsudku odvodit, je, že klasifikace komerčního šotu jako „politické reklamy“ není důvodem pro odmítnutí jej odvysílat, nebo že odvysílání komerčního šotu Švýcarskou společností pro rozhlas a televizi na základě článku 1 Úmluvy by mohlo mít nějaké důsledky pro vysílající rozhlas či televizi podle zákona o obchodních licencích. Švýcarská společnost pro rozhlas a televizi pouze poukazuje na to, že rozsudek nelze vykládat v tom smyslu, jako by vyžadoval odvysílání daného komerčního šotu v rozporu s existujícími právními normami (jako například se spolkovým zákonem o nekalé soutěži), jelikož Evropský soud se o těchto otázkách nezmínil a omezil se pouze na přezkoumání otázky „politické“ reklamy a nevyjádřil své stanoviska k „negativní“ svobodě projevu Švýcarské společnosti pro rozhlas a televizi. Jelikož Soud pouze konstatoval, že zákaz politické reklamy televizi nesmí bránit odvysílání komerčního šotu, musí se VgT snažit nechat jej odvysílat cestou odvolání se k civilním soudům a nikoli obnovou řízení, pokud Švýcarská společnost pro rozhlas a televizi nebo spíše Publisuisse SA jej i nadále odmítnou odvysílat (viz Ulrike Preissler, *Die Zulässigkeit ideeler Werbung im Fernsehen*, dissertation, Bonn 1994, str.113 a násl.; Martin Dumeruth, „Rundfunkrecht“, in Koller/München/Zimmerli (eds.), *Schweizerisches Bundesverwaltungsrecht*, Basilej 1996, note 126; Rolf H. Weiss, „Rechtliche Grundlagen für Werbung und Sponsoring“, in SMI 1993, str. 213 a násl., zejména str.226, poznámka pod čarou 58).

4.4. Švýcarské společnosti pro rozhlas a televizi nelze přímo nařídit, aby odvysílala uvedený komerční šot, jelikož Spolkový soud nemá veřejnoprávní pravomoc takové nařízení vydat. Stěžující si sdružení požádalo Spolkový úřad pro komunikace, aby vydal deklaratorní nařízení v tom smyslu, že podle článku 10 Úmluvy je VgT oprávněno k tomu, aby jeho komerční šot byl odvysílán („právo na odvysílání reklamy“). Spolkový soud uznal z procesního hlediska, že právo na vydání takového nařízení existuje (sekce 25 spolkového zákona o správním řízení ve spojení s článkem 13 Úmluvy), avšak v daném případě – podle Evropského soudu mylně – na základě sekce 18 odst. 5 spolkového zákona o rozhlasu a televizi, že neexistuje žádné právo na přístup k televizi pro politickou reklamu. Kdyby byl Spolkový soud rozhodl stejně jako Evropský soud, byl by se musel omezit na náleze, že Švýcarská společnost pro rozhlas a televizi nebyla oprávněna odmítnout odvysílání z toho důvodu, že jde o politickou reklamu, nebo spíše, že odvolání se na tento důvod pro odmítnutí odporuje článku 10 Úmluvy. Na druhé straně, s ohledem na absenci právního základu, Spolkový soud nemohl Švýcarské společnosti pro rozhlas a televizi nařídit, aby komerční šot v kontextu řízení upravujícího legislativu o vysílání (viz Dumermuth, op. cit. poznámka 491). VgT se nyní snaží o vydání takového nařízení pouze cestou obnovy řízení, avšak nemůže toho docílit ve vztahu k rozhodnutí, jež má být revidováno. Spolkový soud nemůže ani po vydání rozsudku štrasburského Soudu vydat takové nařízení, které nebyl oprávněn vydat v původním řízení (viz rozsudek 2A.232/2000 ze dne 2. března 2001 ve věci Amman, bod 3b/bb, uveřejněný v EuGRZ 2001, str. 322).

...“

24. Dne 3. března 2003 zamítl Spolkový úřad pro komunikace odvolání stěžujícího si sdružení proti rozhodnutí Publisuisse SA ze dne 30. listopadu 2001, jímž bylo odmítnuto vydat povolené k odvysílání dodatečného komentáře ke komerčnímu šotu.

C. Rezoluce Výboru ministrů Rady Evropy ze dne 22. července 2003

25. Výbor ministrů Rady Evropy, který nebyl informován ani stěžujícím si sdružením ani Vládou o tom, že Spolkový soud zamítl žádost o revizi, uzavřel své přezkoumání stížností č.24699/94 dne 22. července 2003 přijetím rezoluce ResDH(2003)125, jejíž relevantní části měly toto znění:

„... S přihlédnutím k pravidlům přijatým Výborem ministrů k aplikaci článku 46 odstavce 2 Úmluvy; ...

Jelikož během posuzování případu Výborem ministrů vláda žalovaného státu informovala Výbor o opatřeních přijatých k předcházení novým porušováním stejného druhu, jaké bylo nalezeno v daném rozsudku; tato informace se uvádí v příloze k této rezoluci; ...

Prohlašuje, že poté, co vzal na vědomí informaci předloženou vládou Švýcarska, vykonal v tomto případě svou funkci podle článku 46 odstavce 2 Úmluvy.

Příloha k rezoluci ResDH(2003)125: Informace předložená vládou Švýcarska během posuzování případu Verein gegen die Tierfabriken (VgT) Výborem ministrů.

Pokud jde o individuální opatření, byl rozsudek postoupen stěžovateli, který měl právo požádat o revizi rozsudku Spolkového soudu ze dne 20.srpna 1997.

Pokud jde o obecná opatření, rozsudek byl zaslán Spolkovému úřadu pro komunikace, Spolkovému úřadu pro životní prostředí, dopravu, energii a komunikace a Spolkovému soudu.

Kromě toho byl rozsudek Soudu uveřejněn v deníku *Jurisprudence des autorités administratives de la Confédération* n. 65/IV(2001) a byl konsultován na následující webové stránce: ... Rozsudek byl také zmíněn ve zprávě Spolkové rady o švýcarských aktivitách v Radě Evropy v roce 2001, která byla uveřejněna ve *Feuille fédérale* n. 8/2002.

Švýcarská vláda má za to, že s ohledem na výše uvedené in formace již nebude existovat nebezpečí opakovaného porušení nalezeného v daném případě a že v důsledku toho Švýcarsko splnilo své závazky vyplývající z článku 46 § 1 Úmluvy.“

26. V dopise ze dne 12. prosince 2003 stěžující si sdružení informovalo Generální direktorát pro lidská práva Rady Evropy o odmítnutí Spolkového soudu revidovat rozsudek ze dne 20. srpna 1997 poté, co Soud našel porušení článku 10.

27. Dne 12. ledna 2005 Generální direktorát pro lidská práva informoval stěžující si sdružení, že nepokládá za vhodné provést nové přezkoumání věci v daném případě souběžně s posouzením Soudem stížnosti, jež mu byla v dané věci předložena v červenci 2002.

II. Relevantní vnitrostátní a mezinárodní právo a praxe

A. Relevantní vnitrostátní právo a praxe

28. Ustanovení sekce 136 a násl. bývalého spolkového zákona o judikatuře, který byl účinný do 31. ledna 2006, upravovala, inter alia, revizi rozsudků Spolkového soudu. V sekci 139a bylo stanoveno:

Sekce 139a: Porušení Evropské úmluvy o lidských právech

„1. Rozhodnutí Spolkového soudu či nižšího soudu může být revidováno, jestliže Evropský soud pro lidská práva nebo Výbor ministrů Rady Evropy vyhověl individuální stížnosti na porušení Úmluvy ze dne 4. listopadu 1950 o ochraně lidských práv a základních svobod a jejích Protokolů, přičemž náprava je možná pouze prostřednictvím takové revize.

2. Jestliže Spolkový soud stanoví, že revize je nutná, přičemž však jurisdikce přísluší nižšímu soudu, postoupí případ tomuto nižšímu soudu, aby v dané věci obnovil řízení.“

29. Sekce 140 zákona stanovila toto:

Sekce 140: Žádost o revizi

„V žádosti o revizi se musí uvést, spolu s podpůrnými důkazy, důvod obnovy řízení a zda byla žádost podána v řádné lhůtě; musí zde být rovněž uvedena povaha změny rozsudku a náprava, která se sleduje.“

30. Na základě sekce 140 Spolkový soud dne 2. března 1999 částečně revidoval jeden ze svých rozsudků poté, co Soud našel porušení Úmluvy v případě *Hertel v. Švýcarsko*

(25. srpna 1998, Reports of Judgments and Decisions 1998-VI). Spolkový soud zejména konstatoval toto:

„... Rozsudek Evropského soudu pro lidská práva může přiznat stěžovateli zadostiučinění a cestou přiznání částky 40 000 CHF finanční náhradu nákladů řízení. Neodstraní však omezení uložená stěžovateli Obchodním soudem a potvrzená Spolkovým soudem v jeho rozsudku ze dne 25. února 1994. Tato omezení mohou být potvrzena pouze v mezích nezbytnosti definovaných Evropským soudem. Jelikož tato omezení mohou být zrušena či omezena pouze cestou odvolání ke Spolkovému soudu, je požadavek sekce 139a zákona o spolkové judikatuře splněn ...“

31. Sekce 122 zákona o Spolkovém soudu ze dne 17. června 2005, účinná od 1. ledna 2007, reprodukuje obsah sekce 139a bývalého zákona o spolkové judikatuře. Stanoví se zde toto:

Sekce 122: Porušení Evropské úmluvy o lidských právech

„Žádost o revizi rozsudku Spolkového soudu ohledně porušení Úmluvy ze dne 4. listopadu 1950 o ochraně lidských práv a základních svobod (EÚLP) může být podána tehdy, jsou-li splněny následující podmínky:

(a) Evropský soud pro lidská práva nalezl ve svém konečném rozsudku porušení EÚLP a jejich Protokolů;

(b) kompenzace nemůže napravit účinky daného porušení;

(c) revize je nutná za účelem napravení účinků daného porušení.“

32. V rozsudku ze dne 18. července 2008 vyhověl Spolkový soud žádosti o obnovu řízení poté, co Soud nalezl porušení článku 8 Úmluvy v případě Monet a ostatní v. Švýcarsko (č. 39051/03, ECHR 2007-...) a zrušil svůj rozsudek ze dne 28. května 2003. Relevantní pasáže rozsudku Spolkového soudu zněly takto:

„Pokud jde o zákon:

1. Podle sekce 122 písm. a) zákona o Spolkovém soudu, žádost o revizi rozsudku Spolkového soudu ohledně porušení EÚLP může být podána tehdy, jestliže Evropský soud pro lidská práva nalezl ve svém konečném rozsudku porušení EÚLP a jejich Protokolů. V takovém případě musí být žádost o revizi předložena Spolkovému soudu nejpozději do devadesáti dnů poté, co se rozsudek Evropského soudu stal konečným podle článku 44 EÚLP (sekce 124 odst. 1 písm. c/ zákona o Spolkovém soudu). Jelikož stěžovatelé byli stranami řízení, které vyústilo v napadený rozsudek, mají zde locus standi. Rozsudek se stal konečným dne 13. března 2008; žádost byla tudíž podána včas. V žádosti se rovněž uvádí důvod pro obnovu řízení a povaha požadované změny rozsudku; proto je třeba se jí zabývat co do meritu věci.

Požadavek, že by se mělo Konfederaci nařídit, aby vyplatila částky přiznané Evropským soudem jako náhradu morální újmy, jakož i náklady a výdaje, však nelze projednávat v tomto řízení o revizi. Je tudíž nepřipustný.

2. Základ pro obnovu řízení daný sekci 122 zákona o Spolkovém soudu je závislý na splnění několika podmínek. Individuální stížnosti musí být vyhověno Evropským soudem v jeho konečném rozsudku, v němž bylo nalezeno porušení práva garantovaného EÚLP (bod a.), kompenzace nemůže zhojit účinky porušení (bod b.) a revize musí být nezbytná ke

zhojení důsledků porušení (bod c.). Ustanovení zakotvená v tomto ustanovení jsou podobná těm, která se aplikovala podle zákona o spolkové judikatuře (sekce 139a) s tím, že v principu judikatura podle předchozí legislativy zůstává plně v platnosti.

2.1 V daném případě Evropský soud nalezl, že zrušení vztahu mezi matkou a dítětem, po němž následovala adopce dítěte partnerem jeho matky, bylo za zvláštních okolností tohoto případu neoprávněným zásahem do práv stěžovatelů na respektování rodinného života a tudíž porušením článku 8 EÚLP. Rozsudek Evropského soudu se stal konečným od 13. března 2008 (sekce 122 písm. a/ zákona o Spolkovém soudu). Kromě toho je jasné, že žádné přiznání náhrady nemůže zhojit ztrátu vztahu matka-dítě formou adopce (sekce 122 písm. b/ zákona o Spolkovém soudu). První dvě podmínky dané sekcí 122 zákona o Spolkovém soudu jsou tudíž splněny.

2.2 Zbývá se ujistit o tom, zda je revize rozsudku Spolkového soudu nutná k nápravě důsledků porušení článku 8 EÚLP (sekce 122 písm. c/ zákona o Spolkovém soudu). Pouhá skutečnost, že došlo k porušení Úmluvy, ještě neznamená, že rozhodnutí postoupené Evropskému soudu musí být revidováno. To vyplývá ze samotné podstaty obnovy řízení, která je mimořádným opravným prostředkem. Takže jestliže existuje jiný řádný opravný prostředek, který může poskytnout nápravu, musí být nejprve použit tento opravný prostředek. Odpověď na tuto otázku závisí na povaze porušení Úmluvy, které bylo nalezeno. Jestliže zůstávají v sázce pouze materiální zájmy, nelze v zásadě řízení obnovit. Avšak pokud přetrvává protiprávní stav navzdory nálezů Evropského soudu o porušení Úmluvy, je revize možná. Řízení se pak obnoví v mezích relevantního důvodu (viz, s odkazem na zákon o Spolkovém soudu, rozsudek 2A.232/2000 ze dne 2. března 2001, bod 2b/bb, uveřejněný v Pra 2001 č. 92, str. 538, a citované rozsudky; a s odkazem na Zákon o Spolkovém soudu, Elizabeth Escher, v Basler Kommentar BGG, Basilej 2008, poznámka 6 k sekci 122; rozsudek 1F 1/2007 ze dne 30. července 2007, bod 3.2).

Evropský soud k tomuto bodu konstatoval, že anulování adopce pro absenci souhlasu by nemohlo zhojit důsledky adopce při vzniku sporu. Žaloba za tímto účelem by podle judikatury Evropského soudu nemohla být pokládána za účinný opravný prostředek, na jehož základě by bylo možné vznést námitku nepřipustnosti proti stěžovatelům pro nevyčerpání vnitrostátních opravných prostředků. Evropský soud rovněž konstatoval, že od osvojitele a od matky osvojené osoby nemohlo být požadováno, aby uzavřeli manželství s cílem obnovit vztah adoptované osoby s její matkou. Podle názoru Soudu vnitrostátním orgánům nepřísluší, aby zaujaly místo osob zainteresovaných na rozhodnutí ohledně formy společného života, kterou si přejí přijmout. Kromě toho pojem rodiny podle článku 8 EÚLP není vázán na vztah založený uzavřením manželství. Takže pokud není vztah mezi matkou a dcerou obnoven a pokud není v tomto ohledu učiněna změna v matrice, pak je nutno uznat, že protiprávní stav bude přetrvávat.

Z toho plyne, že žádosti o revizi je třeba vyhovět a že rozsudek ze dne 28. května 2003 musí být zrušen.

...“

B. Relevantní mezinárodní právo a praxe

1. Výkon rozsudků Soudu

33. Dne 19. ledna 2000, na 694. zasedání Výboru zástupců ministrů Rady Evropy, bylo přijato doporučení č. R(2000)2 o novém posouzení obnovy určitých případů na vnitrostátní úrovni na základě rozsudků Evropského soudu pro lidská práva:

„Výbor ministrů, s odvoláním na podmínky uvedené v článku 15.b Statutu Rady Evropy,

při konstatování, že účelem Rady Evropy je vytvářet užší svazek mezi jejími členy;

s přihlédnutím k Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod;

s přihlédnutím k tomu, že podle článku 46 Úmluvy ... smluvní strany na sebe vzaly povinnost řídit se konečným rozsudkem Evropského soudu pro lidská práva (dále jen „Soud“) ve všech případech, jichž jsou stranami, a že Výbor ministrů bude dohlížet na jeho výkon;

maje na vědomí, že za určitých okolností výše uvedená povinnost může mít za následek přijetí i jiných opatření než je spravedlivé zadostiučinění přiznané Soudem podle článku 41 Úmluvy a/nebo obecná opatření, která zabezpečí, aby poškozená strana byla uvedena v mezích možností do stejné situace, v jaké se nacházela před porušením Úmluvy (restitutio in integrum);

konstatuje, že příslušným orgánům žalovaného státu přísluší, aby rozhodovaly o tom, která vhodná opatření jsou nejvhodnější k dosažení restitutio in integrum, a to s přihlédnutím k dosažitelným prostředkům v rámci vnitrostátního právního řádu;

maje však na vědomí, že praxe Výboru ministrů při dohledu na výkon rozsudků Soudu ukazuje, že ve výjimečných případech nové posouzení případu nebo obnova řízení se ukázaly jako nejúčinnější, ne-li jediný prostředek k dosažení restitutio in integrum;

I. Vyzývá ve světle těchto úvah Smluvní strany, aby v mezích možností docílily restitutio in integrum;

II. Nabádá Smluvní strany zejména k tomu, aby přezkoumaly své právní řády s cílem zabezpečit, aby existovaly adekvátní možnosti opětovného přezkoumání případu, včetně obnovy řízení v případech, kdy Soud nalezl porušení Úmluvy, zejména tam, kde

(i) poškozená strana i nadále trpí velmi závažnými negativními důsledky, kvůli výpadku vnitrostátního řízení v dané věci, které nejsou adekvátně zhojeny spravedlivým zadostiučiněním a nemohou být napraveny jinak než opětovným přezkoumáním či obnovou řízení a

(ii) rozsudek Soudu vede k závěru, že

(a) napadené vnitrostátní rozhodnutí co do svého meritu odporuje Úmluvě nebo

(b) nalezené porušení Úmluvy má základ v procesních omylech nebo nedostatcích takové závažnosti, že to vrhá závažné pochybnosti na výsledek napadeného vnitrostátního řízení.

Vysvětlující memorandum k doporučení R(2000)2

...

Odstavec 1 stanoví základní princip doporučení, aby všechny oběti porušení Úmluvy měly v mezích možností právo na restitutio in integrum. Proto by měly Smluvní strany přezkoumat své právní řády za účelem ujištění, že takové možnosti existují.

...“

34. Odstavec 35 zprávy Parlamentního shromáždění Rady Evropy o výkonu rozsudků Evropského soudu pro lidská práva (doc. 8808, 12.června 2000) zní takto:

„Jelikož Soud neříká státům, jak mají jeho rozhodnutí aplikovat, musí to zvážit samy. Závazek podřídit se rozsudkům je závazkem docílit specifického výsledku – zabránit dalšímu porušování a napravit škodu způsobenou tímto porušením stěžovateli.“

35. Dne 10. května 2006, na 964. zasedání zástupců ministrů, přijal Výbor ministrů pravidla dohledu nad výkonem rozsudků a podmínek smírného urovnání:

„Pravidlo 1

1. Výkon pravomocí Výboru ministrů podle článku 46 odst. 2 až 5 a podle článku 39, odst. 4 Evropské úmluvy o lidských právech se řídí těmito pravidly.

...

Pravidlo 6: Informace Výboru ministrů o výkonu rozsudku

1. Jestliže v rozsudku postoupeném Výboru ministrů podle článku 46 odst.2 Úmluvy Soud rozhodl, že došlo k porušení Úmluvy nebo jejích protokolů, a/nebo jestliže přiznal poškozené straně spravedlivé zadostiučinění podle článku 41 Úmluvy, vyzve Výbor dotčenou Vysokou smluvní stranu, aby jej informovala o opatřeních, která přijala nebo zamýšlí přijmout v důsledku rozsudku, s přihlédnutím k jejímu závazku, kterým je vázána podle článku 46 odst.1 Úmluvy.

2. Při dohledu nad výkonem rozsudku dotčenou Vysokou smluvní stranou podle článku 46 odst. 2 Úmluvy Výbor ministrů přezkoumá:

a. zda bylo spravedlivé zadostiučinění přiznané Soudem zaplaceno, a to včetně případných úroků z prodlení a

b. je-li to nutné a s přihlédnutím k volné úvaze dotčené Vysoké smluvní strany zvolit prostředky nezbytné ke splnění rozsudku, zda

i. byla přijata individuální opatření k zabezpečení, že porušování ustalo a že poškozená strana byla v mezích možností uvedena do stejného postavení, v jakém se nacházela před porušením Úmluvy;

ii. byla přijat obecná opatření, zabráňující novým porušením podobným tomu nebo těm, která byla nalezena, nebo skončující s pokračujícím porušováním.

Pravidlo 7: Kontrolní intervaly

1. Dokud dotčená Vysoká smluvní strana neposkytne informace o zaplacení spravedlivého zadostiučinění přiznaného Soudem nebo o možných individuálních opatřeních, bude případ zahrnut do pořadu jednání každého zasedání Výboru ministrů k problematice lidských práva, pokud Výbor nerozhodne jinak.

2. Bude-li dotčená Vysoká smluvní strana informovat Výbor ministrů, že nemůže informovat Výbor o tom, že obecná opatření nezbytná k zajištění souladu s rozsudkem byla přijata, bude případ opět zařazen na pořad jednání schůze Výboru ministrů, která se bude konat nejpozději o šest měsíců později, pokud Výbor nerozhodne jinak; stejné pravidlo se bude aplikovat, kdykoli toto období uplyne a pro každé následné období.

Pravidlo 8: Přístup k informacím

1. Ustanovení tohoto pravidla nejsou na překážku důvěrné povaze jednání Výboru ministrů podle článku 21 Statutu Rady Evropy.

2. Veřejnosti budou zpřístupněny následující informace, pokud Výbor nerozhodne jinak za účelem ochrany legitimních veřejných či soukromých zájmů:

a. informace a dokumenty vztahující se k dané věci poskytnuté Vysokou smluvní stranou Výboru ministrů podle článku 46 odst. 2 Úmluvy;

b. informace a dokumenty vztahující se k dané věci poskytnuté Výboru ministrů v souladu s těmito Pravidly poškozenou stranou, nevládní organizací nebo vnitrostátními institucemi na podporu ochrany lidských práv.

...

Pravidlo 9: Sdělení Výboru ministrů

1. Výbor ministrů zváží každé sdělení od poškozené strany ohledně zaplacení spravedlivého zadostiučinění nebo přijetí individuálních opatření.

2. Výbor ministrů bude oprávněn zvážit všechna sdělení od nevládních organizací a národních institucí na podporu ochrany lidských práv, s přihlédnutím k výkonu rozsudků podle článku 46 odst. 2 Úmluvy.

3. Sekretariát předloží vhodným způsobem každé sdělení obdržené s odkazem na odstavec 1 tohoto pravidla Výboru ministrů. Učiní tak u každého sdělení obdrženého s odkazem na odstavec 2 tohoto pravidla, spolu s připomínkami dotčené osoby či delegací, pokud je sekretariát obdrží do pěti pracovních dnů od sdělení těchto připomínek.

...

Pravidlo 16: Mezitímní rozhodnutí

Během svého dohledu nad výkonem rozsudku nebo podmínek smírného urovnání může Výbor ministrů přijmout mezitímní rezoluce, zejména za účelem poskytnutí informací o stavu průběhu exekuce nebo, tam kde to je vhodné, vyjádřit obavy a/nebo učinit návrhy ohledně této exekuce.

Pravidlo 17: Finální rezoluce

Poté co Výbor ministrů konstatuje, že dotčená Vysoká smluvní strana přijala všechna nezbytná opatření ke splnění rozsudku nebo že bylo splněno smírné urovnání, přijme rezoluci uzavírající jeho funkce podle článku 46 odst. 2 nebo podle článku 39 odst. 4 Úmluvy s tím, že jeho funkce stanovené Úmluvou byly splněny.“

2. Závazky států podle obecného mezinárodního práva

36. Článek 35 návrhu vypracovaného Komisí pro mezinárodní právo o odpovědnosti států za mezinárodní delikty (přijatý Valným shromážděním na jeho 53. zasedání a uveřejněný v Official Records of the General Assembly, 56. zasedání, dodatek č.10 A/56/10) zní takto:

Článek 35: Restituce

„Stát odpovědný za mezinárodní delikt je povinen provést restituci, tj. obnovit stav, který existoval před tím, než byl tento delikt způsoben, pokud vůbec a v daném rozsahu

(a) to není materiálně nemožné;

(b) to neznamená neproporcionální břemeno ve vztahu k požitku vyplývajícího z restituce namísto kompenzace.“

37. Článek 26 a třetí odstavec preambule Vídeňské úmluvy o smluvním právu, která ve vztahu ke Švýcarsku vstoupila v platnost 6. června 1990, zakotvuje princip pacta sunt servanda:

„Každá platná smlouva zavazuje strany a musí být jimi plněna v dobré víře.“

PŘÁVNÍ ZJIŠTĚNÍ

I. Údajné porušení článku 10 Úmluvy

38. Stěžující si sdružení tvrdilo, že pokračující zákaz vysílání televizního uvedeného komerčního šotu poté, co Soud nalezl porušení jeho svobody projevu, bylo novým porušením jeho svobody projevu podle článku 10 Úmluvy, který stanoví:

„1. Každý má právo na svobodu projevu. Toto právo zahrnuje svobodu zastávat názory a přijímat a rozšiřovat informace nebo myšlenky bez zasahování státních orgánů a bez ohledu na hranice. Tento článek nebrání státům, aby vyžadovaly povolení rozhlasovým, televizním nebo filmovým společenstvem.

2. Výkon těchto svobod, protože zahrnuje i povinnosti a odpovědnost, může podléhat takovým formalitám, podmínkám, omezením nebo sankcím, které stanoví zákon a které jsou nezbytné v demokratické společnosti v zájmu národní bezpečnosti, územní celistvosti nebo veřejné bezpečnosti, předcházení nepokojům a zločinnosti, ochrany zdraví nebo morálky, ochrany pověsti nebo práv jiných, zabránění úniku důvěrných informací nebo zachování autority a nestrannosti soudní moci.“

A. Předběžné námitky

1. Nevyčerpání vnitrostátních opravných prostředků

(a) Podání stran

39. V podání Vlády se uvádí, že obnova řízení není v daném případě vhodným opravným prostředkem pro zajištění odvysílání komerčního šotu, protože Spolkový soud nemůže v žádném případě v souvislosti s takovýmto postupem nařídít, aby byl šot odvyslán.

40. Vláda dále uvedla, že stěžující si sdružení se neodvolalo ke Spolkovému úřadu pro komunikace proti odmítnutí ze strany Publisuisse SA odvysílat komerční šot s dodatkovým komentářem a téhož dne podalo žádost o obnovu řízení, která podle definice se může vztahovat jen na odvysílání originální verze. Toto řízení bylo mezitím zahájeno, kterýžto fakt vysvětlil Spolkový soud: co bylo důvodem obnovy řízení, která mohla přinejmenším vést k výsledku, který již v žádném případě neodpovídal tomu, o co stěžující si sdružení usilovalo?

41. V neposlední řadě Vláda také poukázala na to, že právní vztah mezi stěžujícím si sdružením a Publisuisse SA je upraven soukromým právem. Odmítnutí odvysílat komerční šot tudíž nastolilo nejen otázku z hlediska právní úpravy televizní a rozhlasové reklamy (pojem „politická reklama“), nýbrž také otázku ve světle soukromého práva, a to zejména práva kartelového, soutěžního či úpravy osobnostních práv. Kromě tohoto hmotně právního rozlišování existoval v rozhodné době rozdíl v procesních podmínkách: v kontextu se správněprávním odvoláním – jediným opravným prostředkem, který stěžující si sdružení použilo, byl Spolkový soud pouze oprávněn zvážit meritum zamítnutí na základě sekce 18 odst. 5) zákona o rozhlasu a televizi. Civilní žaloba, která naopak vůbec nebyla nikdy podána, by byla poskytla možnost stanovit, zda Publisuisse SA byla povinna komerční šot odvysílat navzdory konfliktním soukromým zájmům (ekonomická svoboda, svoboda projevu a zájmy masného průmyslu).

42. Stěžující si sdružení napadlo argumentaci Vlády v tom, že nevyčerpalo vnitrostátní prostředky. Poukázalo na to, že Spolkový soud ve svém rozsudku ze dne 29. dubna 2002 konstatoval, že odvolání proti rozhodnutím Spolkového úřadu pro komunikace může být podáno u Spolkového úřadu pro životní prostředí, dopravu, energii a komunikace, jestliže se řízení týká kartelů. V podání stěžujícího si sdružení implicitně z toho vyplynulo, že takové odvolání nelze podat proti rozhodnutí Úřadu ze dne 3. března 2003, jelikož řízení se týkalo postoupení licence.

(b) Rozsudek senátu

43. K otázce vyčerpání vnitrostátních opravných prostředků uvedl senát následující argumentaci:

„34. Soud konstatuje, že žádost stěžujícího si sdružení o obnovu řízení byla formulována velmi stručně a omezila se pouze na požadavky sekce 140 bývalého zákona o spolkové judikatuře. Jelikož však Spolkový soud, poté co uvedl důvody pro prohlášení žádosti za nepřípustnou, dospěl k závěru, že stěžující si sdružení dostatečně neprokázalo, že má i nadále zájem na odvysílání komerčního šotu v původní verzi, má Soud za to, že ve světle jeho judikatury nelze tuto stížnost zamítnout pro nevyčerpání vnitrostátních opravných prostředků, neboť Spolkový soud rozhodl o merituu věci, byť jen stručně (viz, mutatis mutandis, Huber v. Švýcarsko, č. 12794/87, rozhodnutí Komise ze dne 9. července 1988 Decisions and Reports (DR) 57, str. 259; Chammas v. Švýcarsko, č. 35438/97, rozhodnutí Komise ze dne 30. května 1997; Jamal-Adin v. Švýcarsko, č. 19959/92, rozhodnutí Komise ze dne 23. května 1996; Thales v. Rakousko /dec./, č. 58141/00 ze dne 15. září 2003; Voggenreiter v. Německo /dec./, č. 47169/99 ze dne 28. listopadu 2002 a Atik v. Německo (dec.) č. 67500/01 ze dne 13. května 2004), když shledal pravděpodobným, že sdružení již nemá zájem na tom, aby komerční šot byl odvysílán televizí v původní verzi.

35. Z toho vyplývá, že stížnost na porušení článku 10 nelze zamítnout pro nevyčerpání vnitrostátních opravných prostředků.“

(c) Hodnocení Soudu

44. Úvodem je třeba poznamenat, že jedinou otázkou, o kterou se zde jedná, je, zda byl porušen článek 10 tím, že Spolkový soud nevyhověl žádosti stěžujícího si sdružení na obnovu řízení poté, co Soud našel porušení tohoto článku. Proto jsou argumenty Vlády ve vztahu ke komerčnímu šotu a dodatečnému komentáři nepodstatné.

45. Ve světle připomínek stran uvedených výše potvrzuje Velký senát odůvodnění a závěr uvedené v rozsudku senátu. Z toho plyne, že stížnost na porušení článku 10 nelze zamítnout pro nevyčerpání vnitrostátních opravných prostředků.

2. Absence jurisdikce ratione materiae

(a) Rozsudek senátu

46. Senát konstatoval, že stížnost podle článku 10 ohledně zamítnutí žádosti adresované Spolkovému soudu o revizi jeho rozsudku ze dne 20. srpna 1997 je třeba pokládat za nastalující nový problém, o němž nebylo rozhodnuto v rozsudku Soudu ze dne 28. června 2001. Zmíněné zamítnutí tudíž znamenalo další porušení článku 10 Úmluvy, a to z následujících důvodů:

„51. Musí být tudíž určeno, zda rozsudek Spolkového soudu ze dne 29. dubna 2002 je novým zásahem do svobody projevu stěžujícího si sdružení, které může být Soudem přezkoumáno co do merituu věci.

52. Soud pokládá za vhodné poukázat na to, že tento případ není «typickým» případem týkajícím se obnovy trestního řízení po nálezů porušení článku 6 Úmluvy (viz například případy Sejdovic, Lyons a ostatní a Krčmář a ostatní, všechny byly citovány

výše), nýbrž že se týká zamítnutí přehodnotit zákaz odvysílání televizního komerčního šotu a tudíž týkající se článku 10 Úmluvy. V tomto ohledu je daný případ srovnatelný s případem Hertel (dec.), který byl citován výše. Je však třeba připomenout, že v případě Hertel Soud vyhověl stěžovateli žádosti o obnovu řízení, přičemž ve značném rozsahu zrušil omezení jeho svobody projevu. Výbor ministrů navíc uzavřel řízení před ním konečnou rezolucí a vzal v úvahu změny rozsudku Spolkového soudu, které Soud shledal porušujícími článek 10.

Ve světle těchto výrazných rozdílů musí Soud zvážit, zda jeho postup při rozhodnutí v případě Hertel (cit. výše), který měl za následek přezkoumání, zda tvrzení o novém porušení článku 10 byla opodstatněná, spíše než prohlášení jich za nepřijatelná jakožto neslučitelná *ratione materiae* s Úmluvou či jejími Protokoly, je rovněž aplikovatelný v daném případě.

53. S přihlédnutím k opatřením přijatým švýcarskou Vládou zprostit se závazků podle článku 46 § 2 Úmluvy není sporu o tom, že Vláda zaplatila částky, které Soud přiznal ve svém rozsudku stěžujícímu si sdružení jako náhradu nákladů podle článku 41 Úmluvy. Z resoluce ResDH(2003)125 ze dne 22. července 2002 je rovněž jasné, že rozsudek byl zaslán mnoha příslušným orgánům a že byl uveřejněn v deníku *Jurisprudence des autorités administratives de la Confédération* a na Internetu (viz výše odstavec 16).

54. Je třeba poznamenat, že Výbor ministrů uzavřel své přezkoumání stížnosti č. 24699/94 konstatováním možnosti, že bude podána žádost o obnovu před Spolkovým soudem, tj. jinými slovy bez vyčkání výsledku tohoto postupu, což je podle švýcarského práva možné (viz Appendix k výše uvedenému řešení v odstavci 16).

55. Soud dále připomněl, že účelem Úmluvy není garantovat práva, která jsou teoretická nebo iluzorní, nýbrž která jsou praktická a účinná (viz, *mutatis mutandis*, *Artico v. Itálie*, rozsudek ze dne 13. května 1980, *Serie A-37*, str. 16, § 33, *Bianchi v. Švýcarsko*, č. 7548/04, § 84, 22. června 2006 a *Verein gegen Tierfabriken Schweiz /VgT/ v. Švýcarsko*, č. 32772/02, § 55, 30. června 2009 /GC/).

Je pravdou, že Úmluva nevyžaduje od smluvních států, aby zavedly postupy pro urychleného přezkoumání případu po nálezku porušení Úmluvy Soudem (viz *Saidi*, cit. výše, str. 57, § 47 a *Pelladoah*, cit. výše, str. 36, § 44). Soud však přesto zdůrazňuje, že dostupnost takového postupu ve švýcarském právu lze pokládat za důležitý aspekt výkonu jeho rozsudků a za demonstraci závazku smluvního státu vůči Úmluvě a její judikatuře, k němuž dostal podnět (viz, *mutatis mutandis*, *Barberá, Messegue a Jabardo v. Španělsko* /článek 50/, rozsudek ze dne 13. června 1994, *Serie A 285-C*, str. 56, § 15 a *Lyons a ostatní*, cit. výše).

Avšak samotná dostupnost ve vnitrostátním právu není dostačující. Příslušný vnitrostátní soud, jmenovitě Spolkový soud, musí navíc aplikovat Úmluvu a judikaturu Soudu přímo (viz též, *mutatis mutandis*, ohledně práva na přístup k soudu a na účinnost požadovaného běžného odvolání nebo dovolání, *Delcourt v. Belgie*, rozsudek ze dne 17. ledna 1970, *Serie A-11*, str. 13 – 15, § 25 a násl.). To se ukazuje obzvláště důležitým v daném případě, jelikož Výbor ministrů uzavřel postup při dohledu nad výkonem rozsudku Soudu pouhým odkazem na dostupnost opravného prostředku – žádosti o revizi, aniž by vyčkal jeho výsledku. Je jasné, že odkaz na opravný prostředek, který se ukáže nedostatečným pro poskytnutí účinné a praktické nápravy tam, kde bylo nalezeno porušení Úmluvy, zbavuje stěžovatele jejich práva na nápravu porušení Úmluvy v nejvyšší možné míře.

56. V neposlední řadě z gramatické interpretace sekce 139a bývalého zákona o spolkové judikatuře (viz výše odst. 19 „Relevantní vnitrostátní právo a praxe“) vyplývá, že žádost Spolkovému soudu o obnovu řízení je subsidiárním opravným prostředkem vzhledem k tomu, že toto ustanovení stanoví, že takováto žádost bude přípustná, jestliže „je náprava prostřednictvím takovéto obnovy možná“.

Je třeba poznamenat, že v daném případě Soud ve svém rozsudku ze dne 28. června 2001 nepřiznal stěžovateli žádnou náhradu morální újmy. Jelikož zde neexistoval v tomto ohledu žádný požadavek stěžujícího si sdružení, Soud dokonce ani nevyslovil názor, že nález porušení článku 10 lze pokládat za adekvátní a dostatečnou náhradu utrpěné morální újmy. Takže obnova řízení před Spolkovým soudem s cílem docílit *restitutio in integrum* – ideální forma reparace v mezinárodním právu – by byla umožnila v co nejvyšší možné míře nápravu důsledků porušení nalezeného Soudem (viz, pokud jde o obdobný účinek, Pisano, cit. výše, § 43, Scozzari a Giunta, cit. výše, § 249 a Sejdovic, cit. výše, § 119; viz též, jako praktický příklad aplikace relevantního švýcarského zákona, Hertel (dec.), cit. výše, kdy docílil stěžovatel zrušení obecného zákazu šíření svých názorů poté, co podal žádost ke Spolkovému soudu o revizi (viz výše odst. 21, „Relevantní vnitrostátní právo a praxe“).

57. Soud si je také vědom toho, že žádost o obnovu řízení v daném případě byla formulována velmi stručně a stěží splňovala požadavky sekce 140 (viz výše odst. 20 „Relevantní vnitrostátní právo a praxe“). Přesto však nálezy Spolkového soudu, pokud jde o zájem stěžujícího si sdružení na odvysílání komerčního šotu, i když stručné, mohly znamenat nové zasahování do práva stěžujícího si sdružení na svobodu projevu.

58. Soud se proto domnívá, že je třeba stížnost podle článku 10 na zamítnutí žádosti o revizi jeho rozsudku ze dne 20. srpna 1997 mít za nastolující nový problém, který nebyl vyřešen rozsudkem Soudu ze dne 28. června 2001, takže je slučitelný *ratione materiae* s ustanoveními Úmluvy a jejích Protokolů. ...“

(b) Podání stran

(i) Vláda

47. Vláda připomněla, že na rozdíl od většiny rozsudků a rozhodnutí citovaných senátem, Výbor ministrů již přijal finální rezoluci se závěrem, že již „v tomto případě splnil své povinnosti dané článkem 46 odst. 2 Úmluvy“. Vláda uvedla individuální i obecná opatření, která přijala, což svědčí o úsilí vykonaném na všech úrovních – legislativní, administrativní i soudní – splnit rozsudek Soudu, například: vyplacení částek přiznaných stěžujícímu si sdružení jako spravedlivé zadostiučinění; opatření uvedená v *appendixu* k finální rezoluci Výboru ministrů; rozhodnutí ředitele Spolkového úřadu pro komunikace přijmout výrazně užší interpretaci pojmu „politická reklama“ uvedeného v sekci 18 odst. 5) zákona o spolkovém rozhlasu a televizi a aplikace této nové interpretace v mnoha případech; vstup v platnost plně revidované verze spolkového zákona o rozhlasu a televizi ze dne 24. března 2006, která inkorporovala restriktivní interpretaci a upravuje, tam kde je to vhodné, bez-

platné řízení u stížností na to, že, inter alia, „odmítnutí přístupu k obsahu programu bylo nezákonné“.

48. Pokud jde specificky o žádost o obnovu řízení, z aktuálního znění resoluce bylo jasné, že Výbor ministrů nepokládal za nutné ujistit se o výsledku této žádosti ještě předtím, než finální rezoluci přijal. Podle podání Vlády z toho vyplynulo, že Výbor ministrů na jedné straně usoudil, že individuální a obecná opatření, jež byla již přijata, stačí sama o sobě případ uzavřít bez ohledu na výsledek obnovy řízení, a na druhé straně, že takovýto postup je skutečně možností nabídnutou vnitrostátním právem, nikoli však závazkem uloženým Úmluvou.

49. Podle podání Vlády měl senátní rozsudek za následek přenos odpovědnosti z Výboru ministrů na Soud. Tím se dotkl základního principu dělby moci mezi Soudem a Výborem ministrů, upravené článkem 46 § 2 Úmluvy.

50. Vláda dále poznamenala, že během přípravy Protokolu č. 14 vyjádřil Soud pochybnosti navrhované reformě kontrolního systému, která by zahrnovala přenesení odpovědnosti za dohled nad výkonem rozsudků z Výboru ministrů na Soud. Kdyby již byl Protokol č. 14 v platnosti, nemohl by Soud v daném případě vykonávat jurisdikci, protože článek 46 § 4 Úmluvy ve znění tohoto Protokolu opravňuje Výbor ministrů k zahájení řízení o porušení před Soudem pouze v těch případech, kdy stát neustále odmítá splnit konečný rozsudek, tj. předtím, než byla přijata rezoluce Výboru ministrů.

51. Podle stanoviska Vlády odůvodnění senátu nevzalo v úvahu judikaturu v tom smyslu, že Úmluva nesvěřuje Soudu jurisdikci k tomu, aby státu nařídil obnovu řízení. Obnova řízení není požadavkem vyplývajícím z Úmluvy. Jinými slovy, pokud bylo akceptováno, že Úmluva nezavazuje smluvní státy k zahájení řízení o novém posouzení případu, mělo by se také akceptovat, že státy, které takovéto řízení akceptovaly, mohou svobodně rozhodnout o formálních a materiálních podmínkách jej upravujících a tam, kde se aplikuje, posoudit, zda byly tyto podmínky byly splněny. Stejně jako u interpretace vnitrostátního práva je role Soudu omezena na zabezpečení, že posouzení vnitrostátními orgány a soudy nebude arbitrární či zjevně nerozumné. Odůvodnění většinou senátu by mohlo vést k nerovnému zacházení mezi státy, jejichž vnitrostátní právo upravuje obnovu řízení, a státy, které takovéto řízení neznají. Vláda plně souhlasí v tomto ohledu s odlišným názorem soudců v menšině, že „výsledek nevýhodný pro stěžovatele nelze pokládat za méně slučitelný s Úmluvou než je absence takového řízení“. V tomto bodě Vláda zdůraznila, že sekce 139a bývalého zákona o spolkové judikatuře zaručovala stěžujícímu si sdružení právo požadovat revizi rozsudku, ale nikoli právo takové revize docílit, natož pak její vytožený výsledek.

52. Vláda dále tvrdila, že kdyby byl Spolkový soud dospěl ve svém původním rozsudku ke stejnému závěru jako Evropský soud pro lidská práva, že odmítnutí odvysílat komerční šot kvůli jeho politické povaze znamená porušení článku 10 Úmluvy, byl by v každém případě omezen na tento nálezh a nebyl by mohl nařídít, aby byl tento šot odvysílán s ohledem na absenci právního základu opravňujícího jej k uložení takové povinnosti společnosti Publisuisse SA. Opatření, které nebylo možné v době přijetí původního rozsudku, nemohlo být možné v řízení zaměřeném na zabezpečení revize tohoto rozsudku. Podle stanoviska Vlády nebylo ani možné odvodit takovou povinnost z Úmluvy, jak poznamenali dva soudci na straně menšiny.

53. Závěrem Vláda upozornila na to, že stěžující si sdružení urgovalo Publisuisse SA, aby povolilo komerční šot odvysílat s doplňujícím komentářem. Spolkový soud o tom věděl, když posuzoval žádost o obnovu řízení, a dospěl bez jakéhokoli prvku arbitrárnosti k závěru, že je nepravděpodobné, že by stěžující si sdružení ještě mělo zájem na odvysílání původní verze. Toto zhodnocení vzniklo na základě toho, že stěžující si sdružení již předtím podalo odvolání u Spolkového úřadu pro komunikace proti druhému odmítnutí Publisuisse SA, kteréžto skutečnosti si byl Spolkový soud rovněž vědom. Vláda pokládala ze stejného důvodu za samozřejmé, že obnova řízení je vhodným rámcem pro určení, zda bylo či nebylo druhé odmítnutí ze strany Publisuisse SA konsistentní se svobodou projevu stěžujícího si sdružení.

54. Ve světle těchto faktorů byla Vláda přesvědčena, že nelze Spolkový soud kritizovat za to, že „neaplikoval Úmluvu a judikaturu Soudu přímo“. Z toho plyne, že Spolkový soud odmítnutím, v rámci obnovy řízení, nařídít, aby buď původní nebo modifikovaná verze komerčního šotu byly odvysílány, nezpůsobil nové porušení Úmluvy, což bylo jedinou podmínkou, jež by byla mohla opravňovat Soud k tomu, aby zde uplatnil svou jurisdikci *ratione materiae*.

(ii) Stěžující si sdružení

55. V podání stěžujícího si sdružení argument Vlády, že Soud postrádal jurisdikci *ratione materiae*, nebere v úvahu zvláštní okolnosti daného případu. Dále pak poznamenal, že Výbor ministrů Rady Evropy, který byl Soudem informován, že Spolkový soud rozhodl o jeho žádosti obnovit řízení, preferoval neobnovit svůj postup při dohledu nad výkonem rozsudku s přihlédnutím zejména k nové stížnosti podané stěžujícím si sdružením.

(iii) Třetí strana

56. Česká vláda uvedla, že Soudu nepřísluší jurisdikce při dohledu Výboru ministrů nad výkonem jeho rozsudků, i když není zbaven možnosti – při splnění určitých podmínek – posuzovat nové údajné porušení Úmluvy, k němuž dojde ve stejném případě poté, co byl vynesena rozsudek. Česká vláda tvrdila, že nelze nalézt porušení Úmluvy ve třech situacích:

(a) jestliže obnova řízení není možná proto, že vnitrostátní právo takovou možnost neupravuje;

(b) jestliže žádost o obnovu řízení byla zamítnuta jako nepřijatelná pro nesplnění zákonných požadavků (například lhůta pro podání žádosti, procesní požadavky, subsidiarita) a

(c) jestliže příslušné vnitrostátní soudy, poté co vyhověly žádosti o obnovu řízení, vynesly rozhodnutí ze stejných důvodů, jako jsou ty, které byly kritizovány Soudem, za předpokladu, že je takový postup podle Úmluvy oprávněný (například při nastalé změně okolností případu).

57. Jinými slovy česká vláda uvedla, že jelikož Úmluva negarantuje právo na obnovu řízení poté, co byl vynesen rozsudek Soudu, není Soud oprávněn k tomu, aby nalézal porušení Úmluvy státem, který zamítl žádost o obnovu řízení. Je však oprávněn nalézt porušení Úmluvy žalovaným státem poté, co vnitrostátní řízení bylo obnoveno a kdy vnitrostátní soudy přijmou identické rozhodnutí bez jakéhokoli odůvodnění. Podle české vlády je obecně rozhodující, že pouhé nenapravení originálního porušení Úmluvy jako takové nikdy nezakládá nové porušení, přičemž jedinou výjimkou jsou pokračující porušování, avšak do této kategorie daný případ nepatří.

58. Česká vláda dále uvedla, že státy, které se rozhodnou zavést systém obnovy řízení po nálezů porušení Úmluvy, by měly mít právo si zvolit kritéria přípustnosti tohoto systému. Je zcela nemožné aplikovat, a to i *mutatis mutandis*, judikaturu Soudu týkající se práva na přístup k soudu nebo na účinnost vyžadovanou od řádného odvolání či dovolání jakožto aspektů článku 6 § 1 Úmluvy, tak jak to učinil senát v odůvodnění svého rozsudku. Česká vláda zdůraznila, že pojistky v tomto ustanovení se neaplikují na postup při posuzování žádosti o obnovu řízení, a tvrdila, že se o to méně vztahují na postup ohledně žádosti obnovit řízení poté, co byl vydán rozsudek Soudu.

59. Podle podání české vlády mělo malý význam, jakého stadia bylo dosaženo při dohledu Výboru ministrů nad výkonem rozsudku Soudu a zejména, zda již byla či nebyla přijata finální rezoluce, kterou byl tento dohled ukončen.

60. Kromě toho nezáleželo na názoru Výboru ministrů, zda Soudu příslušela jurisdikce ve stadiu výkonu rozsudku, stejně jako otázka, zda opatření přijatá žalovaným státem k výkonu rozsudku lze pokládat za dostatečná. Soud neměl jurisdikci hodnotit rezoluce Výboru ministrů ani napravovat jejich údajné nedostatky.

(c) Hodnocení Soudu

(i) Principy

61. Soud připomněl, že nálezy porušení Úmluvy v jeho rozsudcích jsou v podstatě deklaratorní (viz *Marckx v. Belgie*, 13. června 1979, Serie A-31; *Lyons a ostatní v. Spojené království /dec./*, č. 15227/03, ECHR 2003-IX a *Krčmář a ostatní v. Česká republika /dec./*, č. 69190/01, 30. března 2004) a že se v článku 46 Úmluvy Vysoké smluvní strany zavázaly, že se budou řídit konečným rozsudkem Soudu ve všech případech, jichž jsou stranami, přičemž dohled nad výkonem rozsudku přísluší Výboru ministrů (viz, *mutatis mutandis*, *Papamichalopoulos a ostatní v. Řecko /článek 50/*, 31. října 1995, § 34, Serie A 330-B).

62. Úloha Výboru ministrů v této oblasti však neznamená, že opatření přijatá žalovaným státem k nápravě porušení Úmluvy nalezené Soudem nemůže nastolit novou otázku, o níž nebylo v rozsudku rozhodnuto (viz *Mezemi v. Francie /č. 2/*, č. 53470/99, § 43, ECHR 2003-IV, s odkazem na *Pailot v. Francie*, 22. dubna 1998, § 57, Reports 1998-II; *Leterme v. Francie*, 29. dubna 1998, Reports 1998-III a *Rando v. Itálie*, č. 38498/97, § 17, 15. února 2000) a že jako taková nevytvářejí předmět nové stížnosti, která může být projednána Soudem. Jinými slovy, Soud může zvážit stížnost, zda nový proces na vnitrostátní úrovni při implementaci jednoho z jeho rozsudků založil nové porušení Úmluvy (viz výše citovaný případ *Lyons a ostatní* a také *Hertel v. Švýcarsko /dec./*, č. 3440/99, ECHR 2002-I).

63. V této souvislosti je třeba učinit odkaz na kritéria stanovená v judikatuře k článku 35 § 2 písm. b), podle nichž je třeba prohlásit stížnost za nepřijatelnou, „jestliže je v podstatě stejná jako stížnost, která již dříve byla projednávaná Soudem ... a pokud neobsahuje žádné nové důležité informace“. Soud se proto musí ujistit o tom, zda obě stížnosti, které mu byly předloženy stěžujícím si sdružením, se v podstatě týkají stejné osoby, stejných skutečností a stejných stížností (viz, *mutatis mutandis*, *Pager v. Rakousko*, č. 24872/94, rozhodnutí Komise ze dne 9. ledna 1995, DR 80-A a *Folgero a ostatní v. Norsko /dec./*, č. 15472/02, 14. února 2006).

(ii) Aplikace v daném případě

64. V daném případě je třeba poznamenat, že po vynesení rozsudku Soudu ze dne 28. června 2001 požádalo stěžující si sdružení Spolkový soud o revizi jeho rozsudku ze dne 20. srpna 1997, žádost byla zamítnuta 29. dubna 2002. Spolkový soud zejména konstatoval, že stěžující si sdružení dostatečně neprokázalo, že má stále zájem na odvysílání původní verze komerčního šotu, který se nyní jevil jako překonaný časem po téměř osmi letech. Mezitím stěžující si sdružení opětovně požádalo *Publisuisse SA* o povolení odvysílat původní komerční šot s dodatkovým komentářem. Dne 30. listopadu 2001 *Publisuisse SA* tuto novou žádost zamítlo. Odvolání proti tomuto rozhodnutí bylo zamítnuto Spolkovým úřadem pro komunikace dne 3. března 2003.

65. Soud zejména zdůrazňuje, že při zamítnutí žádosti o obnovu řízení se Spolkový soud opřel především o nové důvody, jmenovitě o zmeškaný čas, o to, že stěžující si společnost ztratila veškerý zájem o odvysílání komerčního šotu. Pro srovnání, jedním z hlavních argumentů, předložených vnitrostátními orgány při odmítnutí povolit odvysílání komerčního šotu v prvním řízení zahájeném stěžujícími si sdružením, se týkal zákazu politické reklamy. Proto podle názoru samého Spolkového soudu se obecný kontext rozvinul do takové míry, že bylo legitimní pozastavit se nad tím, zda stěžující si sdružení má ještě zájem na odvysílání komerčního šotu. To stačí k tomu, aby byl učiněn závěr, že zamítnutí obdržené po rozsudku Soudu ze dne 28. června 2001 je relevantní novou informací, která může založit nové porušení článku 10.

66. Podle podání Vlády by měl být daný případ prohlášený za nepřipustný *ratione materiae*, jelikož podle článku 46 Úmluvy spadá výkon rozsudků Soudu výlučně do kompetence Výboru ministrů. V této souvislosti musí Soud nejprve připomenout, že jeho kompetence se podle článku 32 § 1 Úmluvy týká „všech věcí týkajících se interpretace a aplikace Úmluvy a Protokolů k ní, které jsou Soudu předkládány podle ustanovení článků 33, 34 a 47“. Článek 32 § 2 stanoví, že v případě sporu o pravomoc Soudu rozhodne Soud.

67. Nelze však tvrdit, že je do pravomoci přiznané Výboru ministrů článkem 46 neoprávněně zasahováno, jestliže se má Soud zabývat novými informacemi v kontextu s novou stížností. Kromě toho, v daném případě Výbor ministrů, tím že přijal rezoluci ResDH(2003)125, ukončil svůj dohled nad výkonem rozsudku Soudu ze dne 28. června 2001, i když nevzal v úvahu rozsudek Spolkového soudu ze dne 29. dubna 2002, který odmítl žádost stěžujícího si sdružení o obnovu řízení, jestliže jej Vláda o tomto rozsudku neinformovala. Rovněž v tomto ohledu zakládá uvedené odmítnutí novou skutečnost. Jestliže by to Soud nemohl přezkoumat, vyhnul by se veškeré kontrole ve smyslu Úmluvy.

68. Proto je třeba předběžnou námitku Vlády ohledně jurisdikce *ratione materiae* rovněž zamítnout.

B. Meritum věci

I. Podání stran

(a) Stěžující si sdružení

69. Stěžující si sdružení se nepřiklonilo k názoru menšiny soudců senátu, že předložilo novou žádost o povolení odvysílat komerční šot přesně, protože jeho originální verze již byla překonána časem. Sdružení poukázalo na to, že samotný komerční šot nebyl změněn, nýbrž pouze doplněn dodatečným komentářem objasňujícím, že komerční šot byl censurován a že Soud shledal censuru jako porušující článek 10. V každém případě stěžující si

sdužení uvedlo, že švýcarským orgánům nepřísluší rozhodovat o tom, zda názor vyjádřený v televizním komerčním šotu je časem překonaný či nikoliv.

70. Stěžující si sdužení dále tvrdilo, že argumentace soudců v menšině, že revize rozsudku Spolkového soudu nebyla nutná, byla irelevantní. Sdužení poukázalo na to, že naopak, rozsudek Spolkového soudu, učiněný neplatným Soudem, se stále jevil jako velmi důležitý rozsudek v úředních zprávách Spolkového soudu. Sdužení dále uvedlo, že odůvodnění Spolkového soudu v rozsudku, který Spolkový soud vynesl po rozsudku Soudu, obsahovalo důkaz pokračující censury.

71. Stěžující si sdužení tvrdilo, že rozsudek senátu byl dobře odůvodněn, protože dostatečně přihlédl ke zvláštním okolnostem případu.

(b) Vláda

72. Vláda uvedla, že zásah do svobody projevu byl oprávněný ve smyslu článku 10 § 2 Úmluvy.

73. Vláda poznamenala, že Velký senát by mohl být požádán, aby stanovil, zda Švýcarsko mělo pozitivní závazek podle článku 10 Úmluvy přinutit společnost Publisuisse SA, aby uvedený komerční šot odvysílala. Podle podání Vlády by bylo možné takovýto závazek akceptovat pouze tehdy, pokud by byly splněny tři následující podmínky: (1) komerční šot neporušoval zákaz „politické reklamy“ interpretovaný ve smyslu původního rozsudku Soudu; (2) komerční šot neporušoval další pravidla upravující vysílání (například neslušnou či zavádějící reklamu) a (3) Publisuisse SA nebyla oprávněna odmítnout komerční šot, i kdyby se mohla odvolat na taková základní práva, jakými jsou smluvní a/nebo ekonomická svoboda. I kdyby byly první dvě podmínky splněny, bylo by přesto nezbytné zvážit zájmy, které byly v sázce. V této souvislosti Vláda tvrdila, že i kdyby byly splněny podmínky pro pozitivní závazek, existovaly silné argumenty pro závěr, že Švýcarsko v daném případě takovýto závazek neporušilo.

74. Vláda dále poukázala na to, že jedním z ústředních aspektů odůvodnění Soudu v jeho prvním rozsudku ve věci Verein gegen Tierfabriken (VgT) v. Švýcarsko ze dne 28. května 2001 bylo, že „programy národní televize Švýcarské společnosti pro rozhlas a televizi ... jsou jedinými programy vysílanými ve Švýcarsku“. Avšak podle tvrzení Vlády tato poznámka odrážela situaci, jaká existovala v roce 1994, která však již neodpovídala realitě převažující v letech 2001 a 2002. Čísla uveřejněná pro rok 2001 prokazují, že 37 % hrubého příjmu z televizní reklamy pocházelo ze dvou kanálů vysílajících v němčině, 27 % z reklamních spotů zaměřených specificky na diváky v německy mluvící části Švýcarska a 15 % ze soukromých celostátních a regionálních kanálů. Podle názoru Vlády nebylo možné argumentovat, že jakýkoli následný technický vývoj omezil tuto úroveň ekonomické soutěže. Stěžující si sdužení mělo tudíž skutečné alternativní možnosti pro odvysílání daného komerčního šotu.

75. Na každý pád Vláda souhlasila s názorem soudců v menšině, že zájem stěžujícího si sdružení na odvysílání daného komerčního šotu nevyžadoval ochranu. V této souvislosti Vláda uvedla, že vyhodnocení meritů stížnosti mělo vzít v úvahu, že vedle žádosti o obnovu řízení požádalo stěžující si sdružení Spolkový úřad pro komunikace o povolení odvysílat komerční šot s dodatečným komentářem.

(c) Třetí strana

76. Česká vláda uvedla, že i kdyby mohlo být jedním rázem akceptováno, že stěžující si sdružení má právo na to, aby účinky porušení Úmluvy byly napraveny v co největším rozsahu, nemělo by toto právo svůj základ v Úmluvě, nýbrž spíše v obecných principech mezinárodního práva týkajících se odpovědnosti státu. Avšak jelikož žádné takové právo není garantováno Úmluvou jako lidské právo nebo základní svoboda, nebylo nikterak třeba, aby se Soud řídil článkem 19 Úmluvy.

2. Hodnocení Soudu

(a) Rozsudek senátu

77. Soud zaprvé poznamenává, že senát pokládal zamítnutí žádosti stěžujícího si sdružení o obnovu řízení po vynesení rozsudku Soudu ze dne 28. června 2001 za nové zasahování do výkonu jeho práv podle článku 10 § 1. Senát ponechal otevřenými otázky právního základu pro zasahování a sledovaných legitimních cílů, přičemž našel porušení článku 10 z následujících důvodů:

„62. Ve svém rozsudku ze dne 28. června 2001 Soud našel, že dané opatření nebylo «nezbytné v demokratické společnosti», mimo jiné proto, že příslušné orgány nedemonstrovaly «relevantním a dostatečným» způsobem, proč důvody, obecně uváděné na podporu zákazu politické reklamy, rovněž posloužily k odůvodnění zásahu při specifických okolnostech případu stěžujícího si sdružení (viz Verein gegen Tierfabriken /VgT/, cit. výše, § 75).

V daném případě zamítl Spolkový soud žádost stěžujícího si sdružení o obnovu řízení s odůvodněním, že sdružení nepředložilo dostatečné vysvětlení podstaty «změny rozsudku a požadované nápravy», jak vyžadovala sekce 140 bývalého zákona o federální judikatuře (viz výše odstavec 20).

Soud se však domnívá, že takovýto přístup je příliš formální, jelikož z okolností případu jako celku vyplývalo, že žádost stěžujícího si sdružení se nutně týkala odvysílání daného komerčního šotu, které bylo zakázáno samotným Spolkovým soudem dne 20. srpna 1997.

Kromě toho, Spolkový soud přesto dodal, že stěžující si sdružení dostatečně neprokázalo, že má ještě zájem na odvysílání originální verze komerčního šotu. Tím Spolkový soud převzal místo stěžujícího si sdružení, když rozhodoval o tom, zda ještě existuje nějaký účel pro odvysílání komerčního šotu. Nepodal však své vlastní vysvětlení o tom, jak se veřejná debata o průmyslovém chovu změnila nebo stala méně důležitou po roce 1994, kdy měl být komerční šot původně odvyslán.

Proto Soud, vědom si rozsahu volné úvahy švýcarských orgánů v dané věci (viz Verein gegen Tierfabriken /VgT/, cit. výše, § 67), není přesvědčen o tom, že Spolkový soud aplikoval vnitrostátní právo v souladu s principy zakotvenými v článku 10 Úmluvy. Takže důvody uváděné švýcarským Spolkovým soudem, s přihlédnutím k případu jako celku a k zájmu demokratické společnosti při zajišťování a podporování svobody projevu ve věcech neoddiskutovatelného veřejného zájmu, nebyly «relevantní a dostatečné» pro oprávnění uvedeného zasahování.“

(b) Pozitivní závazek žalovaného státu přijmout nezbytná opatření k umožnění odvyšilání televizního komerčního šotu

(i) Předběžné poznámky

78. Na rozdíl od senátu, Velký senát má za to, že je vhodné přezkoumat daný případ z hlediska pozitivního závazku žalovaného státu přijmout nezbytná opatření, jež by umožnila televizní odvyšilání zmíněného komerčního šotu.

79. Článek 1 Úmluvy stanoví, že smluvní státy „přiznají každému, kdo podléhá jejich jurisdikci práva a svobody uvedené ... v Úmluvě.“ Jak již Soud konstatoval v případě Marckx (cit. výše, § 31; viz též Zouny, James a Webster v. Spojené království, 13. srpna 1981, § 49, Serie A-44), kromě primárně negativního závazku státu zdržet se zasahování do záruk zakotvených v Úmluvě, v těchto zárukách „mohou existovat inherentní pozitivní závazky“.

80. V této souvislosti Soud připomíná důležitost svobody projevu jako jedné ze základních podmínek pro fungování demokracie. Skutečný, „efektivní“ výkon této svobody nezávisí pouze na povinnosti státu nezasahovat, nýbrž může vyžadovat pozitivní opatření (viz, mutatis mutandis, Özgür Gündem v. Turecko, stížnost č. 23144/93, § 42 – 46, ECHR 2000-III a Fuentes Bobo v. Španělsko, stížnost č. 39293/98, § 38, 29. února 2000).

81. Při stanovení toho, zda pozitivní závazek existuje či nikoli, je třeba přihlídnout ke spravedlivé rovnováze, které je třeba docílit mezi obecným zájmem společnosti a zájmem jednotlivce, neboť její vyhledávání je inherentní Úmluvě. Rozsah tohoto závazku se nutně mění, s přihlédnutím k rozmanitosti situací ve smluvních státech a ve výběru, který je třeba činit v podmínkách priorit a pramenů. Tento závazek však nelze interpretovat takovým způsobem, který by uložil nemožné nebo disproporcionální břemeno na státní orgány (viz, například, Osman v. Spojené království, 28. října 1998, § 116, Reports 1998-VIII a Appleby a ostatní v. Spojené království, č. 44306/98, § 40, ECHR 2003-VI).

82. Kromě toho, hranice mezi pozitivními a negativními závazky státu podle Úmluvy nelze přesně definovat. Přesto však jsou aplikovatelné principy podobné. Ať už je případ analyzován ve světle pozitivní povinnosti státu nebo zasahování veřejného orgánu, které musí být odůvodněné, aplikační kritéria se v podstatě neliší. V obou případech je třeba přihlížet k rovnováze, již musí být docíleno mezi konkurujícími se zájmy (viz, mutatis

mutandis, Sorensen a Rasmussen v. Dánsko /GC/, stížnosti č. 52562/99 a 52620/99, ECHR 2006-I a Hatton a ostatní v. Spojené království /GC/, stížnost č. 36022/97, § 98 a násl., ECHR 2003-VIII).

(ii) Principy, jimiž se řídí výkon rozsudků Soudu

83. Soud připomíná, že Úmluvu je třeba číst jako celek. V kontextu s daným případem se musí při posuzování otázky, zda došlo k novému porušení článku 10, přihlídnout k důležitosti účinného výkonu rozsudků Soudu v systému Úmluvy v souladu s článkem 46 Úmluvy, který stanoví toto:

„1. Vysoké smluvní strany se zavazují, že se budou řídit konečným rozsudkem Soudu ve všech případech, jichž jsou stranami.

2. Konečný rozsudek Soudu se doručuje Výboru ministrů, který dohlíží na jeho výkon.“

84. V této souvislosti je třeba upozornit, že jedním z nejdůležitějších rysů systému Úmluvy je, že obsahuje mechanismus pro přezkoumání souladu s ustanoveními Úmluvy. Takže Úmluva pouze nevyžaduje od smluvních států, aby respektovaly práva a dodržovaly povinnosti z ní vyplývající, nýbrž také vytváří justiční orgán, Soud, který je oprávněn nalézat porušení Úmluvy v konečných rozsudcích, které se smluvní státy zavázaly plnit (článek 19 ve spojení s článkem 46 § 1). Kromě tohoto Úmluva upravuje mechanismus pro dohled nad výkonem rozsudků, což je povinností Výboru ministrů (článek 46 § 2 Úmluvy). Tento mechanismus demonstruje důležitost efektivní implementace rozsudků.

85. Pokud jde o požadavky článku 46, je třeba nejprve poznamenat, že žalovaný stát, u něhož bylo nalezeno porušení Úmluvy nebo jejích Protokolů, je povinen splnit rozhodnutí Soudu v každém případě, jehož je stranou. Jinými slovy, totální či částečné nevykonání rozsudku Soudu může mít za následek mezinárodní odpovědnost smluvního státu. Tento smluvní stát bude povinen nejen vyplatit dotčeným osobám částky přiznané jim jako spravedlivé zadostiučinění, nýbrž také přijmout individuální a/nebo, bude-li to nutné, obecná opatření ve svém vnitrostátním právním řádu, aby bylo skoncováno s porušováním nalezeným Soudem, a napravit jeho následky, přičemž účelem bude uvést stěžovatele v co nejvyšší míře do postavení, v jakém by se byl nacházel, kdyby Úmluva nebyla porušena (viz, mimo jiné, Scozzari a Giunta v. Itálie /GC/, č. 39221/98 a 41963/98, § 249, ECHR 2000-VIII a Assanidze v. Gruzie /GC/, č. 71503/01, § 198, ECHR 2004-II).

86. Tyto závazky odrážejí principy mezinárodního práva, podle něhož stát odpovědný za protiprávní jednání, povinen k restituci, odpovídající nastolení takové situace, která existovala dříve, než bylo protiprávní jednání uskutečněno, pokud není restituce „materiálně nemožná“ a „není břemenem nepřiměřeným prospěchu vyplývajícím z restituce namísto kompenzace“ (článek 35 návrhu článků Komise pro mezinárodní právo o odpovědnosti států za mezinárodní delikty – viz výše odstavec 36). Jinými slovy, zatímco je restituce

porušilo Úmluvu, není sama o sobě koncem; znamená pouze prostředek – i když klíčový prostředek, který může být použit pro určitý účel, zejména pro úplný a řádný výkon rozsudků Soudu. Vzhledem k tomu, že tato role je jediným kritériem pro posouzení souladu s článkem 46 § 1 a že se aplikuje stejně na všechny smluvní státy, nemůže dojít k diskriminaci mezi těmi státy, které začlenily obnovu řízení do svého právního řádu, a mezi státy, které tak nečinily.

(iii) Aplikace výše uvedených principů na daný případ

91. Soud musí zjistit, zda z hlediska důležitosti výkonu jeho rozsudků v systému Úmluvy a aplikovatelných principů měl žalovaný stát pozitivní závazek přijmout nezbytná opatření a dovolit, aby zmíněný komerční šot byl odvysílán poté, co Soud nalezl porušení článku 10. Při stanovení, zda takovýto závazek existuje, je třeba přihlídnout ke spravedlivé rovnováze, které musí být dosaženo mezi obecným zájmem společnosti a zájmy jednotlivce.

92. Soud připomíná, že článek 10 § 2 Úmluvy upravuje malý prostor pro omezení politické řeči nebo, jako je tomu v daném případě, pro omezení debaty o otázkách veřejného zájmu (viz *Lingens v. Rakousko*, 8. července 1986, § 42, Serie A-103; *Castells v. Španělsko*, 23. dubna 1992, § 43, Serie A-236; *Thorgeir Thorgeirson v. Island*, 25. června 1992, § 63, Serie A-239; *Wingrow v. Spojené království*, 25. listopadu 1996, § 58, Reports 1996-V a *Komnat v. Švýcarsko*, č. 73604/01, § 58, ECHR 2006-X). To platí o to více v daném případě, a to s přihlédnutím k rozsudku Soudu ze dne 28. června 2001. Kromě toho se televizní šot týkal průmyslového odchovu vepřů. Týkal se tudíž zdraví spotřebitele a zvířete a ochrany životního prostředí, takže byl beze sporu ve veřejném zájmu.

93. Dále Soud poznamenává, že zmíněný televizní šot nebyl nikdy odvysílán, a to ani poté, kdy rozsudek Soudu konstatoval, že odmítnutím jej odvysílat došlo k porušení svobody projevu. Předchozí omezení však mají za následek takové nebezpečí, že si vyžadují co nejpečlivější kontrolu (viz *Sunday Times v. Spojené království I/č. 2/*, 26. listopadu 1991, § 51, Serie A-217 a *Daman v. Švýcarsko*, č. 77551/01, § 52, 25. dubna 2006).

94. Soud již ve svém rozsudku ze dne 28. června 2001 nalezl, že dané zasahování nebylo nezbytné v demokratické společnosti, a to mimo jiné proto, že příslušné orgány nedemonstrovaly relevantním a dostatečným způsobem, proč důvody obecně uváděné na podporu zákazu „politické“ reklamy mohly posloužit k odůvodnění za zvláštních okolností daného případu (viz *Verein gegen Tierfabriken /VgT/*, cit.výše, § 75). Následně pak Spolkový soud zamítl žádost stěžujícího si sdružení o obnovu řízení s odůvodněním, že sdružení nepředložilo dostatečnou informaci o svém stanovisku, pokud jde o povahu „změny rozsudku a požadované nápravy“, jak formálně vyžadovala sekce 140 bývalého zákona o spolkové judikatuře (viz výše odstavec 29). V tomto bodu sdílí Velký senát stanovisko vyjádřené v odstavci 62 senátního rozsudku, že takovýto přístup je příliš formální v kontextu, kdy je jasné ze všech okolností, že se žádost sdružení nutně týkala

odvysílání daného komerčního šotu, což bylo zakázáno samotným Spolkovým soudem dne 20. srpna 1997.

95. Spolkový soud dále konstatoval, že stěžující si sdružení dostatečně neprokázalo, že má ještě zájem na odvysílání zmíněného komerčního šotu. Jak uvedl senát v odstavci 62 svého rozsudku, Spolkový soud tak zaujal místo stěžujícího si sdružení, které jediné bylo v daném stadiu kompetentní posoudit, zda má ještě odvysílání komerčního šotu nějaký význam. Velký senát se k tomuto názoru připojuje. Dále Velký senát konstatuje, že veřejný zájem na šíření publikace nemusí nutně během času klesat (viz, pokud jde o stejný efekt, Editions Plon v. Francie, č. 58148/00, § 53, ECHR 2004-IV). Kromě toho Spolkový soud neposkytl své vlastní vysvětlení, jak se veřejná debata o průmyslovém chovu změnila nebo stala méně důležitou po roce 1994, kdy se původně zamýšlelo komerční šot odvysílat. Spolkový soud ani neprokázal, že by se po vynesení rozsudku Soudu ze dne 28. června 2001 okolnosti změnily do takové míry, že by vrhly pochybnosti na hodnotu důvodů, na jejichž základě Soud nalezl porušení článku 10. Nakonec musí Soud také odmítnout argument, že stěžující si sdružení mělo alternativní možnosti pro odvysílání daného komerčního šotu, například via soukromé a regionální kanály, jelikož to by bylo vyžadovalo od třetích stran nebo od samotného sdružení, aby převzalo odpovědnost, která připadá pouze celostátním orgánům: provést určitý úkon na základě rozsudku Soudu.

96. Kromě toho argumentem, že by odvysílání komerčního šotu mohlo být spatřováno jako nepřijemné, zejména spotřebiteli či obchodníky s masem a výrobci masa, nelze odůvodnit pokračující zákaz. V této souvislosti Soud připomíná, že svoboda projevu se nevztahuje pouze na „informace“ nebo „myšlenky“, které jsou příznivě přijímány nebo jsou pokládány za neútočné nebo indiferentní, nýbrž i na takové, které urážejí, šokují či zneklidňují. To jsou požadavky pluralismu, tolerance a velkomyslnosti, bez nichž „demokratická společnost“ nemůže existovat (viz *Handyside v. Spojené království*, 7. prosince 1976, § 49, Serie A-24; *Lehideux a Isorni v. Francie*, 23. září 1998, § 55, Reports 1998-VII; *Murphy v. Irsko*, č. 44179/98, § 72, ECHR 2003IX a *Monnat*, cit. výše, § 55).

97. Nakonec Soud poznamenává, že smluvní státy jsou povinny organizovat své soudní systémy tak, aby jejich soudy splňovaly požadavky Úmluvy (viz, *mutatis mutandis*, *Bottazzi v. Itálie /GCI/*, č. 34884/97, § 22, ECHR 1999-V a v něm citované judikáty). Tento princip se vztahuje i na výkon rozsudků Soudu. Proto je rovněž bezpředmětné argumentovat v tomto kontextu, tak jak to učinila Vláda, že Spolkový soud nemohl v žádném případě nařídít po rozsudku Soudu, aby byl komerční šot odvysílán. Totéž platí i pro argument, že stěžující si sdružení mělo zahájit civilní řízení.

(iv) Závěr

98. S přihlédnutím k výše uvedenému Soud konstatuje, že švýcarské orgány nesplnily v daném případě svůj pozitivní závazek podle článku 10 Úmluvy. Proto byl tento článek porušen.

II. APLIKACE ČLÁNKU 41 ÚMLUVY

99. Článek 41 Úmluvy stanoví toto:

„Jestliže Soud zjistí, že došlo k porušení Úmluvy nebo Protokolů k ní, a jestliže vnitrostátní právo dotčené Vysoké smluvní strany umožňuje pouze částečnou nápravu, přizná Soud v případech potřeby poškozené straně spravedlivé zadostiučinění.“

A. Škoda

100. Stěžující si sdružení nepožadovalo přiznání peněžní škody či morální újmy.

B. Náklady a výdaje

101. Stěžující si sdružení požadovalo částku 4000 EUR jako náhradu nákladů a výdajů vynaložených před Velkým senátem.

102. Vláda požádala Soud, ve světle poněkud stručného materiálu předloženého zástupcem stěžujícího si sdružení, aby byla tato částka snížena na přiměřenou úroveň.

103. S přihlédnutím k materiálu, který má Soud k dispozici, a ke kritériím zakotveným v jeho judikatuře, Soud shledává požadavky stěžujícího si sdružení přiměřenými. Proto mu přiznává částku 4000 EUR plus jakoukoliv daň, která může být splatná, pokud jde o náklady a výdaje vynaložené před Velkým senátem.

C. Úroky z prodlení

104. Soud pokládá za vhodné, aby úroky z prodlení vycházely z marginální sazby pro úvěry Evropské centrální banky, k níž budou přičteny tři procentní body.

Z TĚCHTO DŮVODŮ SOUD

1. Zamítá patnácti hlasy proti dvěma předběžnou námitku Vlády ohledně nevyčerpání vnitrostátních opravných prostředků;

2. Zamítá jedenácti hlasy proti šesti předběžnou námitku Vlády ohledne absence jurisdikce Soudu *ratione materiae*;

3. Konstatuje jedenácti hlasy proti šesti, že byl porušen článek 10;

4. Konstatuje jedenácti hlasy proti šesti

(a) že žalovaný stát je povinen zaplatit stěžujícímu si sdružení do tří měsíců částku 4000 EUR (čtyři tisíce euro) jako náhradu nákladů a výdajů plus jakoukoli daň, která může být splatná, stěžujícímu si sdružení, která buď převedena na švýcarské franky kurzem aplikovatelným k datu urovnání;

(b) že po uplynutí výše uvedených tří měsíců budou z výše uvedené částky splatné prosté úroky v sazbě rovnající se marginální sazbě pro úvěry Evropské centrální banky, k níž budou přičteny tři procentní body.

Vyhotoveno písemně v anglickém a francouzském jazyce a vyhlášeno na veřejném zasedání v Paláci lidských práv ve Štrasburku dne 30. června 2009.

E. FRIBERGH
tajemník Soudu

J.-P. COSTA
předseda